

Utrikesutskottets och miljö- och
jordbruksutskottets offentliga utfrågning
den 12 december 2006 om en
gasledning i Östersjön – fakta om projektet –
internationell rätt – tillvägagångssätt vid
tillståndsprövning

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-85050-77-2
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2007

RIKSDAGENS UTRIKESUTSKOTT OCH MILJÖ- OCH JORDBRUKS- UTSKOTT

Utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet anordnade den 12 december 2006 en offentlig utfrågning om en gasledning i Östersjön: fakta om projektet, internationell rätt och tillvägagångssätt vid tillståndsprövning.

Utfrågningens första del leddes av Anders Ygeman (s), ordförande i miljö- och jordbruksutskottet. Ewa Björling (m), ledamot i utrikesutskottet, ledde utfrågningens andra del.

Inbjudna medverkande var följande:

Dirk von Ameln, teknisk direktör, Nord Stream AG

Carl Henrik Ehrenkrona, rättschef, Utrikesdepartementet

Bengt Agartz, ämnesråd, Näringsdepartementets rättssekretariat

Magnus Blücher, kansliråd, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets rättsenhet

Utskotten bedömer att vad som framfördes under utfrågningen är av allmänt intresse och därför bör göras tillgängligt för en vidare krets. Därför publiceras här en utskrift från utfrågningen.

Stockholm i januari 2007

Göran Lennmarker

Ordförande i utrikesutskottet

Anders Ygeman

Ordförande i miljö- och jordbruksutskottet

/Thomas Hörberg

Kanslichef i utrikesutskottet

/Björn Gson Wessman

Kanslichef i miljö- och jordbruksutskottet

Stenografisk utskrift från utrikesutskottets och miljö- och jordbruksutskottets offentliga utfrågning den 12 december 2006 om en gasledning i Östersjön – fakta om projektet – internationell rätt – tillvägagångssätt vid tillståndsprövning

Ordförande under utfrågningens första del var Anders Ygeman (s), ordförande i miljö- och jordbruksutskottet. Ordförande under utfrågningens andra del var Ewa Björling (m), ledamot i utrikesutskottet. Bilder som visades under utfrågningen återfinns i bilagor.

Anders Ygeman: Jag vill börja med att hälsa alla välkomna till den här offentliga utfrågningen, som arrangeras av riksdagens utrikesutskott och riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Jag heter Anders Ygeman och är ordförande i miljö- och jordbruksutskottet i riksdagen, och jag ska tillsammans med Ewa Björling från utrikesutskottet, som sitter bredvid mig, försöka leda er igenom den här offentliga utfrågningen.

Jag skulle också vilja hälsa Dirk von Ameln, teknisk direktör från Nord Stream, välkommen som vår förste talare.

Dirk von Ameln, Nord Stream AG: Herr ordförande! Mina damer och herrar! Låt mig först tacka er för att ha gett mig möjlighet att å Nord Streams vägnar presentera vårt projekt och också få tillfälle att lära mig lite mer om svenska frågor och lyssna på era kommentarer och frågor så att jag också får möjlighet att se till att man får med detta i det här projektet.

Jag kommer att gå igenom bakgrunden till projektet, energibakgrunden så att säga, och sedan kommer jag också att gå igenom själva projektet. Jag kommer också att säga något om tillståndprocessen här i Sverige, men inte så mycket eftersom flera talare kommer att tala om det lite senare.

Först och främst har vi frågan om varför vi har det här projektet. Den bild ni ser här visar Europas energikonsumtion och utvecklingen under de närmaste åren.

År 2003 ser ni att 24 % av hela energikonsumtionen utgjordes av naturgas, och den här andelen kommer att växa till en tredjedel år 2020. Samtidigt kommer den totala energikonsumtionen att öka från 1,7 miljarder ton till 1,9 miljarder ton.

Ökningen från 24 % till 32 % gäller alltså Europa som helhet. Vi ser stora skillnader mellan de olika EU-länderna vad gäller energi. I Sverige till exempel utgörs 2 % av naturgas och 35 % av kärnkraft. I Italien kommer 38 % av energikonsumtionen från naturgas och 44 % från kärnkraft.

Det betyder alltså att vi ser ett växande behov av gas i Europa. 2005 var behovet 530 miljarder kubikmeter varav 57 % importerades till EU och ungefär 43 % härrörde från inhemsk produktion i EU. Den kom från Storbritannien, Nederländerna samt Danmark och även Italien. Den totala energikonsum-

tionen kommer att till 2015 växa till 700 miljarder kubikmeter. Samtidigt minskar de inhemska resurserna, och vi kommer att inom EU stå inför en situation där det bara är 25 % som kommer från inhemsk produktion och 75 % från import.

Hur får vi då den här ytterligare kapaciteten till EU? Vi talar om en klyfta på 200 miljarder kubikmeter gas per år. Olika projekt planeras. Vi ser till exempel på den bild som visas nu att 20 miljarder kubikmeter kommer från Norge. Vårt projekt, Nord Stream, står för 55 miljarder kubikmeter. Sedan har vi Nabuccoprojektet i Iran och dessutom gas från Libyen och Algeriet. Energi kommer att importeras, och det kommer att ske även till Storbritannien.

Vad kan då gasen komma ifrån? På nästa bild ser ni de olika gasreserver som finns runtom i världen. Här ser ni att det är Ryssland som står för den största andelen med en känd gasreserv på 48 000 miljarder kubikmeter. Mellanöstern kommer därefter och sedan andra länder. Därför är det lämpligt att importera gas från våra grannar, alltså från Ryssland.

Nord Stream-projektet är faktiskt i linje med EU:s målsättningar. EU har deklarerat att det här projektet ska vara en del av något som heter Trans-European Network Energy Guidelines, TEN-E. Det sade man redan 2000, och detta bekräftades på nytt i somras. Detta betyder att Nord Stream är ett projekt som är av europeiskt intresse. Det ligger i linje med EU:s övergripande energipolitiska syften, och det handlar om hållbarhet, konkurrenskraft och säker försörjning. Det kommer att stödjas av EU:s medlemsstater.

Jag ska tala något om själva projektet. På nästa bild ser ni först och främst de sträckningar som vi redan har när det gäller att försörja Europa med gas. Den första gasledning som bygges är den gasledning som går via Ukraina, Slovakien och Tjeckien in i Tyskland och Österrike. Den här gasledningen har varit i gång i ungefär 40 år, och gasen kom först från Sovjet och nu alltså från Ryssland. På 90-talet byggde man Jamalgasledningen via Vitryssland och Polen in i Tyskland. Den tredje sträckningen, som vi vill utveckla och bygga, är alltså vårt projekt Nord Stream som går genom Östersjön från Ryssland via Vilnius och ned till Tyskland.

Nästa bild visar att det inte bara är en gasledning i Östersjön. Vi ser också Nordsjön. Det är väldigt många gasledningar. Det vi föreslår här är alltså inget nytt. Vi vill använda den tillgängliga tekniken och åstadkomma något som redan ofta görs i till exempel Nordsjön. Det finns också redan en gasledning i Svarta havet, och det var en enorm utmaning. Detta är verkligen en fantastisk ny teknik, och med den vill vi göra samma sak i Östersjön.

Den nya gasledningen skulle alltså koppla ihop Viborg med Tyskland via Östersjön. Detta är också något som kopplar ihop de integrerade nätverken. Gazprom i Ryssland kopplas alltså ihop med olika gasförsörjningsmöjligheter och gastransmissioner i det europeiska nätverket, alltså från Köpenhamn till Sicilien och från Frankrike till Tjeckien, och det täcker hela västra Europa. Därför är det verkligen ett europeiskt projekt – inte ett ryskt projekt eller ett tyskt projekt utan ett europeiskt projekt.

Många länder har redan köpt upp gas från den här gasledningen, till exempel Nederländerna, där man redan håller på att förhandla med Gazprom om uppköp av gas via den här gasledningen. Med Storbritannien är det samma sak. Där vill man också få gas via den här gasledningen eftersom den inhemska produktionen kommer att minska.

Gasledningen är alltså 1 200 kilometer lång och går genom Östersjön. Man kommer att kunna leverera ungefär 25 % av det ökade behovet av importerad gas till EU. År 2015 kommer, som jag sade tidigare, kapaciteten att vara 55 miljarder kubikmeter per år.

Sträckningen har vi valt utifrån en kombination av tekniska, miljömässiga och ekonomiska aspekter. Den har grundats på integrerade studier som genomfördes i slutet av 90-talet och har uppdaterats sedan dess. Förslaget var det som bedömdes vara mest genomförbart.

Vi vet att den här sträckningen kommer att gå över vissa dumpningsplatser för ammunition. Detta är ett problem – det är vi mycket medvetna om. När studierna utfördes fick man titta särskilt på dessa dumpningsplatser. Tyvärr måste jag trots detta säga att vi inte har lyckats helt och hållet med detta. Innan vi lägger gasledningen måste vi alltså göra ytterligare fältstudier med all tillgänglig teknik och till exempel använda manometer, magnetometer och akustisk profilograf. Vi kommer också att behöva ta prover av bottensedimentet och vattnet nära botten för kemisk analys.

Vårt mål är naturligtvis först och främst att undvika dessa dumpningsplatser. Om vi inte lyckas med det måste vi göra någonting annat i stället, till exempel förflytta ammunitionen, förstöra den eller göra något annat. Men vad vi än gör så kommer vi att göra det i nära samarbete med de myndigheter som hanterar detta. Vi kommer att samråda med dem, och vi ska komma fram till en procedur. Kemiska dumpningsplatser och så vidare hör inte till vårt kunskapsområde, och därför anser jag att det här handlar om nationella intressen. Därför måste vi alltså komma överens med de berörda myndigheterna i Sverige, Finland, Danmark och så vidare.

När det gäller själva gasledningen kommer det alltså att handla om två rörledningar som byggs parallellt. Den första kommer att bli helt klar 2010 och den andra 2012. Gasledningarna kommer att ha en yttre diameter på 1 220 millimeter och kommer att kunna motstå tryck på upp till 220 bar. Vi kommer att ha en gasledning utan kompression mitt på sträckan. En serviceplattform kommer att byggas nära Gotland. Vi har redan varit på Gotland och talat med människor där. Serviceplattformen ska användas för underhåll av gasledningen.

I den första fasen diskuterade vi om vi skulle ha kompression eller inte mitt på sträckan, men efter en dialog förstod vi att en kompressorstation vid Gotland verkligen var en fråga för offentligheten. Därför kände vi att vi inte behövde göra det.

Den totala investeringen för hela projektet ligger på minst 5 miljarder euro.

Vad gäller serviceplattformens storlek kan vi göra en jämförelse här. På nästa bild ser vi först ett vindkraftverk som kommer att bygga till havs vid

Tylösand, och det jämförs med Stockholms stadshus i mitten av bilden och sedan plattformen längst till höger. Som ni ser är plattformen rätt liten. På de följande bilderna ser ni plattformen från 1 kilometers håll, 5 kilometers håll och slutligen 10 kilometers håll. Man kan faktiskt fortfarande se en liten svart punkt då, men på den här bilden ser man ingenting. Men plattformen kommer inte alls att synas på 16 kilometers håll eftersom den då kommer att ligga under horisonten.

Själva serviceplattformen kommer inte att vara bemannad. Vi kommer alltså inte att ha permanent bemanning. Men om ni till exempel från ert håll känner att man måste ha den bemannad på grund av säkerheten så får vi diskutera det.

Plattformen kommer att lokaliseras vid mitten av gasledningen, efter ungefär 600 kilometer. Det finns två lokaliseringar, och båda dessa har vi valt ut eftersom de ligger i områden som inte är så djupa. Djupet är 50 respektive 90 meter vid respektive lokalisering, och det underlättar också byggandet och själva konstruktionen.

Jag ska också säga någonting kort om tidsplanen. Som jag sade tidigare utförde vi i slutet av 90-talet många miljöstudier. Sedan har vi fortsatt och tittat mer i detalj. Nu har vi påbörjat nästa fas. Jag har träffat många här redan under tillståndsprocessen, som alltså redan har börjat, liksom processen för att göra en miljökonsekvensbeskrivning.

Den första gasledningsdelen kommer att läggas under 2008–2010, och sedan hoppas vi att kunna leverera gas redan 2010. Efter det kommer vi att lägga den andra rörledningen fram till 2012, och den kommer då att vara i drift redan 2012.

När det gäller tillståndsprocessen måste vi ha en hög miljöstandard. Vi kommer att utföra omfattande miljökonsekvensbeskrivningar. Vi har redan påbörjat en intensiv dialog med allmänheten eftersom allmänheten oroar sig över detta. Vi har också underrättat berörda myndigheter i enlighet med Esbokonventionen.

Vad gäller den nationella samrådsprocessen tror jag nog att det finns mer kompetenta talare här i salen som kommer att berätta mer för er om en liten stund.

När det gäller miljökonsekvensbeskrivningen och den processen är det så, precis som jag nämnde tidigare, att vi befinner oss mitt i samrådsprocessen med berörda myndigheter, frivilligorganisationer och även allmänheten. Sedan kommer vi att vara tvungna att utföra kompletterande miljöundersökningar och skriva en rapport, och sedan hoppas vi få de tillstånd och licenser som krävs. Vi kommer också att ha miljöövervakning efter detta för att se vilka de verkliga konsekvenserna blir och om det finns ytterligare sätt att undvika negativ miljöpåverkan.

Mina slutsatser är då att Nord Stream är ett viktigt projekt för att säkerställa energiförsörjningen i Europa. Projektet är en del av EU:s strategi för att bygga transeuropeiska nätverk. Produktionen och driften av gasledningen är ett kommersiellt projekt, och vi välkomnar en öppen och konstruktiv dialog

om projektets alla aspekter. Det vi gör nu är att vi genomför en grundlig, heltäckande och transparent miljökonsekvensbeskrivning.

Carl Henrik Ehrenkrona, rättschef, Utrikesdepartementet: Herr ordförande! Jag har blivit ombedd att komma hit och belysa de olika rättsliga aspekter som den här viktiga frågan reser. Förhoppningsvis kan vi i Regeringskansliet hantera detta och ge frågan en så allsidig belysning som möjligt.

Jag vill till att börja med understryka att jag själv kommer att uppehålla mig helt och hållet vid de folkrättsliga aspekterna på gasledningsprojektet, och den redovisning som jag lämnar är helt oberoende av hur man ser på önskvärdheten av projektet från miljömässiga, näringspolitiska och andra aspekter.

Jag har i dag med mig bland annat folkrättsrådgivaren jur. doktorn Marie Jacobsson, som sitter här framför mig, som är en av våra ledande experter på havsrätten och därmed sammanhängande frågor. Hon kommer att vara beredd att hjälpa till och svara på de frågor som kan komma på det här området från riksdagens ledamöter och från andra. Mina kolleger från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet respektive Näringsdepartementet kommer senare att ta upp de rättsliga frågor och den rättsliga reglering som rör deras respektive departements ansvarsområden.

Jag vill till att börja med poängtera att regeringen, när den gör en bedömning av en eventuell ansökan om att lägga ut en gasledning i Östersjön, måste agera inom ramen för våra folkrättsliga förpliktelser liksom inom ramen för våra förpliktelser enligt EG-rätten. När det gäller de folkrättsliga förutsättningarna för det här projektet är det i synnerhet havsrätten och dess regelverk som är relevant. Det kanske viktigaste instrumentet här är FN:s havsrättskonvention från 1982, Unclos, eller Havens konstitution, som man ibland brukar kalla den. Sverige tillträdde den konventionen 1996. Den har i dag ratificerats av 152 stater, alltså en betydande majoritet av alla världens stater. I den här konventionen regleras vad stater får och inte får göra, bland annat inom territorialhavet, den exklusiva ekonomiska zonen, det fria havet och på havsbotten.

För att förstå havsrättskonventionens regler måste man känna till att konventionen skiljer mellan själva vattnet, vattenpelaren och havsbotten. En stats territorium består av luft, land och hav, och det svenska sjöterritoriet består av det man kallar för inre vatten och territorialhav. Alla havsgränser räknas från så kallade baslinjer, det vill säga en fiktiv linje längs kusten. Inre vatten är det område som ligger innanför de baslinjerna. Större delen av Stockholms skärgård, till exempel, utgörs av inre vatten. Territorialhavet är det område som sträcker sig ut till högst 12 nautiska mil från baslinjerna. En kuststat har också en så kallad ekonomisk zon, och den utgörs av det område utanför territorialhavet som sträcker sig ut till högst 200 nautiska mil från baslinjerna. Sedan är det så att eftersom Östersjön inte medger så breda ekonomiska zoner så sträcker sig den svenska ekonomiska zonen till den så kallade mittlinjen i Östersjön.

De avgränsningar som jag nu har redovisat framgår av den kartöversikt som jag visar här, där det blå fältet markerar territorialgränsen och den röda gränslinjen markerar den ekonomiska zonen. Som vi har sett från de kartor som har presenterats är det tänkt att gasledningen kommer att gå någonstans mellan territorialhavsgränsen och gränsen för den ekonomiska zonen, det vill säga inom den ekonomiska zonen.

Om vi nu i stället övergår till själva havsbotten så måste man veta att en kuststats kontinentalsockel också omfattar havsbotten under den ekonomiska zonen. I Östersjön sammanfaller kontinentalsockelgränsen med den ekonomiska zonens yttre gräns, det vill säga mittlinjen, men det är alltså ett specialförhållande i Östersjön, som ju är ett litet hav. Här är det viktigt att notera att det i Östersjön över huvud taget inte finns något fritt hav, utan allt hav delas upp i kuststaternas ekonomiska zoner. Dessutom ligger varje kuststats kontinentalsockel inom respektive stats ekonomiska zon.

Om vi sedan går in på havsrättskonventionens innehåll kan man inledningsvis säga att den har ett starkt miljöfokus. Staterna har bland annat en allmän förpliktelse att skydda och bevara den marina miljön. Man har dessutom en skyldighet att sträva efter att samordna sig när staterna gränsar till ett halvslutet hav, som Östersjön är. Det betyder bland annat att staterna alltid är skyldiga att göra sina olika ställningstaganden i olika havsrättsliga frågor i ljuset av de här åtagandena. Dessutom syftar konventionens regler till att fördela ansvaret för bevarandet av den marina miljön, utnyttjandet av havets resurser eller annat utnyttjande av havet såsom rätten att transportera gods mellan olika stater och i förlängningen kommersiella intresser. Syftet är att upprätthålla en balans mellan de rättigheter och skyldigheter som kuststater, flaggstater och övriga stater har när det gäller bland annat utnyttjandet av havets resurser.

Som ni vet har stater alltid ett folkrättsligt ansvar för att uppfylla sina folkrättsliga åtaganden. När det gäller just ansvaret för skyddet av den marina miljön föreskriver havsrättskonventionen att staterna har såväl ett statsansvar som ett skadeståndsansvar.

En stat måste se till att rättsmedel finns tillgängliga i det nationella rättssystemet så att en skadeståndstalan kan föras mot den som orsakar skador på den marina miljön. Ett så tydligt formulerat ansvar är ovanligt och sänder en stark signal om miljöskyddsambitionen i konventionen.

Det kan nämnas att sådana här åtaganden återfinns i en del andra internationella överenskommelser inom ramen för inte minst FN:s sjöfartsorganisation, IMO. Mina kolleger från de andra departementen kommer också att närmare beskriva de övriga viktiga sektorsöverenskommelser som ingått på havsmiljöområdet och som har relevans för gasledningsfrågan, bland annat den så kallade Esbokonventionen.

Havsrättskonventionens styrka ligger i att den inte bara skapade moderna regler utan även kodifierade tidigare sedvanerätt på havsrättens område. En annan styrka är att konventionen inte tillåter att staterna reserverar sig mot att

tillämpa en eller annan regel. Det betyder att har man en gång tillträtt konventionen är staten förpliktad att följa dess regler fullt ut utan undantag.

Herr ordförande! Vad säger då havsrättskonventionen om de förutsättningar som gäller i det nu aktuella fallet, det vill säga önskemålet om att lägga ut en gasledning på havsbotten och uppföra en fast anläggning för underhåll av ledningen – en plattform?

Enligt konventionen har stater en långtgående rätt att lägga ut rörledningar på andra staters kontinentalsocklar utanför territorialhavet. Med förbehåll för rätten att vidta skäligen åtgärder för undersökning av kontinentalsockeln, för bearbetning av dennas naturtillgångar och för förhindrande, begränsning och kontroll av förorening från rörledningen ger havsrättskonventionen inte kuststaten stöd för att hindra utläggande eller bibehållande av en rörledning.

Däremot måste rörledningens sträckning på sockeln godkännas av kuststaten. Det betyder att en stat kan föreslå en alternativ sträckning om en sådan skulle befinnas lämpligare till exempel från miljö- eller naturvårdssynpunkt. I sådana fall måste emellertid kuststaten agera *bona fide*, det vill säga: Man kan inte anvisa sträckor som skulle göra det omöjligt att över huvud taget utnyttja rätten att lägga själva rörledningen.

I det här sammanhanget vill jag understryka den allmänna förpliktelse som staterna alltså har att skydda och bevara den marina miljön. I ljuset av detta får kuststaten till exempel anses ha rätt att avgöra vilka krav eller villkor som kan ställas på ”de skäligen åtgärder” som ska kunna vidtas när man tar ställning till utläggningen av en gasledning. Staten får också anses ha rätt att kräva att viss utredning eller underlag läggs fram för att konstatera vilka villkor som i så fall ska ställas.

När det sedan gäller enbart den ekonomiska zonen har kuststaten en exklusiv rätt att tillåta och reglera uppförandet, driften och användningen av bland annat anläggningar och konstruktioner för ekonomiska ändamål. Den bestämmelsen gäller just själva underhållsplattformen. Även de här rättigheterna ska utövas i enlighet med konventionens bestämmelser om kontinentalsockeln. Kuststaten måste därför, i den utsträckning jag tidigare beskrev, respektera utövandet av rätten att lägga ut rörledningar när den själv utnyttjar rättigheterna i sin ekonomiska zon. Detta blir särskilt tydligt i Östersjön där all kontinentalsockel finns inom någon stats ekonomiska zon.

Kuststaten har också exklusiv jurisdiktion över anläggningarna och konstruktionerna, inklusive tullar, skatter, hälsa, säkerhet och invandring – om det nu skulle bli aktuellt. Det betyder att svensk lagstiftning och rättskipning på dessa områden blir tillämpliga på plattformen. Konventionen föreskriver dessutom att kuststaten ska ha ett regelverk som syftar till att förhindra föroreningar från sådana anläggningar och konstruktioner.

Som ni alla vet är det för Sveriges del den svenska regeringen som har att besluta om tillstånd för en eventuell utläggning av gasledningen och byggande av underhållsplattformen på kontinentalsockeln i vår ekonomiska zon. Mina kolleger från de andra departementen kommer senare att gå in på hur

våra folkrättsliga förpliktelser återspeglas i den svenska lagstiftning som styr denna tillståndsgivning.

Herr ordförande! Jag har också blivit ombedd att säga några ord om vad som gäller folkrättsligt om en tvist skulle uppstå med anledning av att regeringen fattar vissa beslut i den här frågan. Om det till exempel skulle uppstå en tvist kring tolkningen av de relevanta bestämmelserna i havsrättskonventionen eller om dessa bestämmelser fullt ut har efterlevts av Sverige, till exempel i samband med ett eventuellt avslag på den aktuella ansökan, kan ett tvistlösningsförfarande komma att initieras av någon av de inblandade staterna i enlighet med tvistlösningsbestämmelserna i havsrättskonventionen.

Det kan leda till att saken anhängiggörs vid någon internationell instans. En av dessa är Internationella havsrättstribunalen i Hamburg. En annan är Internationella domstolen i Haag. Havsrättsdomstolen har 21 domare och har sedan den för tio år sedan sattes upp avgjort endast tolv mål. Men en dom av den domstolen är slutgiltig, och den är bindande för parterna i tvisten. Havsrättsdomstolen har emellertid ännu inte slutligt avgjort något ärende som skulle ha direkt relevans för de frågor som är aktuella i samband med det här projektet.

Internationella domstolen i Haag är ett av FN:s huvudorgan, och dess uppgift beskrivs i FN-stadgan. Den domstolen har 15 domare. Även här är domstolens domar bindande för de stater som är parter i tvisten.

Enligt havsrättskonventionen kan stat som är part i denna utse forum för tvistlösning. Det kan till exempel noteras att Tyskland i första hand har valt Havsrättstribunalen. Estland, Finland, Lettland och Litauen har valt både Havsrättstribunalen och Internationella domstolen, medan Sverige och Danmark har valt Internationella domstolen som forum för lösning av tvister enligt havsrättskonventionen. Ryssland har för sin del förklarat att man väljer havsrättskonventionens särskilda skiljedomsförfaranden som form för tvistlösning, medan Polen ännu inte angett någon särskild förklaring vad gäller tvistlösningsmekanismer. Inför en tvist kan dock parterna alltid enas om vid vilket forum tvisten ska lösas. Har en part i en tvist inte angivit forum för tvistlösning ska den anses ha godtagit konventionens egna särskilda skiljedomsförfarande.

Här måste det också beaktas att EG är part i havsrättskonventionen. EG har införlivat delar av konventionen som EG-rätt. EG-domstolen i Luxemburg har också i en uppmärksammat dom nyligen slagit fast att en medlemsstat inte har rätt att driva sak som rör EG-rätten mot en annan medlemsstat vid Internationella havsrättstribunalen eftersom havsrättskonventionen till del är införlivad i EG-rätt. Vad nu detta innebär för den fråga som vi har att hantera är inte alldeles klart. EG-domstolens kompetens torde dock inte sträcka sig också till tvister mellan stater där någon av dem inte är unionsmedlem. Om till exempel Ryssland skulle vilja ha en eventuell tvist prövad är det högst osannolikt att EG-domstolen skulle ha kompetens.

Slutligen vill jag nämna att ett eventuellt bifalls- eller avslagsbeslut av regeringen kan, på talan av enskild, bli föremål för rättsprövning enligt rätts-

prövningslagen. En sådan rättsprövning görs av Regeringsrätten. Vid en sådan prövning granskar Regeringsrätten om regeringens beslut i något hänseende strider mot någon rättsregel. Regeringsrätten kan då upphäva regeringens beslut och kan, om det behövs, återförvisa ärendet till regeringen för ny prövning. Inom ramen för en sådan prövning kan det bli aktuellt för Regeringsrätten att begära förhandsbesked från EG-domstolen i den mån tillståndstvisten kan sägas grunda sig också på EG-rättsliga aspekter. Som ni vet är det bara domstolar som kan begära förhandsbesked från EG-domstolen, inte regeringen direkt, även om regeringen så att säga har det materiella ansvaret vid tillståndsprövningen.

Sammanfattningsvis kan det sägas att enligt havsrättskonventionen är utrymmet för en kuststat att motsätta sig ett önskemål från en annan stat om att dra en gasledning över kuststatens kontinentalsockel begränsat. Såvitt gäller en fast anläggning som planeras i en stats ekonomiska zon – i detta fall underhållsplattformen – har kuststaten däremot en exklusiv rätt att tillåta och reglera uppförandet. Här kan svensk lagstiftning tillämpas fullt ut och svenska miljö- och säkerhetskrav ställas.

Slutligen kan det konstateras att Sverige aldrig har varit part i en tvist i något internationellt forum inom ramen för havsrättskonventionen.

Anders Ygeman: Vi tackar för det, Carl Henrik, och lämnar ordet till Bengt Agartz, ämnesråd på Näringsdepartementets rättssekretariat. Varsågod!

Bengt Agartz: Tack, herr ordförande! Vi har nu av Carl Henrik Ehrenkrona fått en redogörelse för havsrättskonventionens bestämmelser. Jag ska berätta om den svenska lagstiftningens bestämmelser på det här området. Det blir ett betydligt mer kortfattat anförande beroende på att den svenska lagstiftningen är mycket kortfattad på det här området.

Närmare bestämt består regleringen av tre paragrafer, samtliga placerade i kontinentalsockellagen. Av dessa tre paragrafer är det bara en paragraf som behandlar tillståndsgivningen.

Om man tittar på lagstiftningen är det första man kan konstatera att det för att lägga ut en rörledning, som det här är fråga om, på kontinentalsockeln krävs tillstånd av regeringen. I förarbetena står det att denna tillståndsgivning måste hålla sig inom ramen för havsrättskonventionen. Därmed kan det inte vara aktuellt att helt och hållet vägra någon rätten att lägga ut en rörledning på kontinentalsockeln – i enlighet med vad Carl Henrik Ehrenkrona nyss berättade. Däremot har regeringen rätt att påverka rörledningens sträckning. I samband därmed har regeringen också rätt att fastställa villkor för dragningen av den här rörledningen.

När man bedömer sträckningen och när man fastställer villkoren är det bara tre omständigheter som man har rätt att beakta.

Det första villkoret är att strandstaten, det vill säga Sverige, har rätt att värna om eventuell pågående utforskning och utvinning av kontinentalsock-

elns naturtillgångar, det vill säga naturtillgångar som finns på botten eller under botten. Vad det i praktiken rör sig om är att det på botten är sandtäkt. Under botten är det fråga om olja eller gas. Om det skulle visa sig att sökan- den vill dra sin ledning just över områden där det pågår sådan verksamhet som jag nämnt har regeringen alltså möjlighet och rätt att se till att det blir en annan sträckning.

Det andra villkoret som man har rätt att beakta är att åtgärder vidtas för att, som det heter, förhindra, begränsa och kontrollera föroreningar från rörled- ningar. Som jag tolkar det bör man kanske inte dra en rörledning genom ett område som är extremt känsligt framför allt från miljö- och naturvårdssyn- punkt. Bestämmelsen tror jag i och för sig har mest betydelse om det är fråga om en rörledning för oljetransport. Om en sådan rörledning springer läck åstadkommer det ganska kraftiga skador. Men även en naturgasledning kan bli aktuell när det gäller det villkor som jag just nämnde.

Det tredje och sista villkoret som man har rätt att ta hänsyn till gäller möj- ligheten att reparera och underhålla redan befintliga rörledningar och elkablar. Några rörledningar på den tänkta sträckan finns inte såvitt jag känner till. Däremot kan sådana komma i kontakt med vissa elkablar som ligger på Ös- tersjöns botten. Då får man agera så att de två ledningarna så att säga kan samsas.

Detta är en uttömmande beskrivning av den svenska lagstiftningen vad gäller utläggande av rörledningar på den svenska kontinentalsockeln. Det kan verka lite tunt – som att regeringen eller riksdagen bara har höftat till någon- ting – men så var ingalunda fallet när den här bestämmelsen infördes.

För cirka tio år sedan var det aktuellt att införa havsrättskonventionens be- stämmelser i svensk lagstiftning, bland annat den lagstiftning som jag här har berättat om. Det tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med företrä- dare för ett betydande antal departement som berördes av de här frågorna. Man tog fram en promemoria där man gick igenom alla dessa frågor. Den promemorian skickades på remiss till en rad remissinstanser som då kom in med synpunkter. På den här speciella punkten var det ingen som hade några synpunkter bortsett från några små redaktionella synpunkter utan betydelse i sak.

På grundval av nämnda promemoria och inkomna remissynpunkter utarbe- tades en lagrådsremiss som gick till Lagrådet och som föredrogs av ett stort antal personer, var och en från sitt departement. Lagrådet lämnade hela pake- tet utan någon som helst erinran.

Den här, hur jag nu ska säga, något korta regleringen är alltså inte ett resul- tat av slarv eller nonchalans, utan den beror på den reglering i havsrättskon- ventionen som Carl Henrik Ehrenkrona just har berättat om.

Man får inte heller av denna kortfattade lagreglering dra slutsatsen att be- handlingen av den ansökan som väl så småningom kommer in blir lättvindig. Som vi sett här av konsortiet kommer man att utarbeta en fullständig och heltäckande miljökonsekvensbeskrivning inte bara av serviceplattformen utan beträffande hela rörledningens sträckning genom Östersjön. Naturligtvis är

ingenting ännu bestämt i Regeringskansliet om hur det här kommer att hantearas.

Min personliga gissning är väl att man kommer att betrakta det här projektet som en enhet och behandla det i *ett* sammanhang. Det innebär att ansökan och vidhängande miljökonsekvensbeskrivning kommer att remitteras till ett stort antal myndigheter som kan betraktas som berörda av det här projektet.

Slutligen kan man fråga sig om det, om vi nu har en väldigt kortfattad lagstiftning, finns någon praxis på det här området. Nej, är svaret. Det beror på att det i Östersjön och i dess närhet finns en verklig och en potentiell rörledning för naturgas. Det är det enda som finns. Den verkliga naturgasledningen är den som går under Öresund, från Köpenhamnstrakten och över till strax söder om Malmö, och som försörjer det svenska naturgasnätet på Västkusten med gas. När den prövades hade, såvitt jag vet, Sverige ännu inte genomfört havsrättskonventionens bestämmelser. Och vad som är ännu bättre är att det inte finns någon ekonomisk zon i Öresund beroende på att det är så smalt, så det var på ländernas territorium. Således saknar den prövningen relevans för den här prövningen.

Den andra, den potentiella, naturgasledningen som jag talar om är den så kallade Baltic Gas Interconnector, BGI. Tillstånd lämnades år 2004. Den ledningen har ännu inte börjat byggas. Det är därför som jag inte kallar den för verklig. Den är alltså avsedd att gå från svenska kusten strax väster om Trelleborg och över till Rostock i Tyskland. Enligt havsrättskonventionen är det så att när det gäller ledningar som ska fortsätta från den ekonomiska zonen, kontinentalsockeln, in på en strandstats territorium – så är ju fallet med Baltic Gas Interconnector – har staterna full suveränitet att själva bestämma regleringen.

Sträckningen över den svenska ekonomiska zonen var 5,3 kilometer. Det är inte särskilt mycket jämfört med den sträcka som nu är aktuell, så man kan inte dra så stora slutsatser utifrån det heller. Någon praxis finns det alltså inte. Däremot finns det lite praxis vad gäller elkablar. Det finns något tiotal kablar som går över hela eller delar av Västerhavet eller Östersjön.

Allra sist: När denna ansökan har prövats och *om* det meddelas ett tillstånd att bygga den här ledningen är svensk tillsynsmyndighet Kustbevakningen, enligt en bestämmelse i kontinentalsockellagen.

Detta är allt jag har att säga så här långt.

Anders Ygeman: Vi tackar Bengt och tar en kort paus för att sedan återsamlas kl. 11.

Anders Ygeman: Då lämnar vi ordet till Magnus Blücher, kansliråd vid Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets rättsenhet.

Magnus Blücher: Jag har blivit ombedd att redogöra för formerna för den prövning av projektet som kommer att ske inom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets ansvarsområde.

Jag vill inleda med att säga att projektet omfattas av den så kallade Esbo-konventionen, det vill säga Konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang. Enligt denna konvention ska de konventionsländer som har fattat beslut om ledningen underrätta alla andra konventionsländer som kan utsättas för betydande skadlig miljöpåverkan av projektet och inbjuda dem till samråd om miljökonsekvensbeskrivningen. Om de andra länderna så vill ska deras allmänhet få delta i samråden om miljökonsekvensbeskrivningen på samma villkor som den egna allmänheten. Även myndigheter får delta i samråden om projektet och miljökonsekvensbeskrivningen.

I Sverige är det Naturvårdsverket som har ansvaret för att sköta våra uppgifter enligt konventionen. Denna process har nyligen inletts. Underrättelserna från de fem länder som har att pröva ledningen har skickats till samtliga berörda konventionsländer. Naturvårdsverket har gjort detta för svensk del och även mottagit underrättelser från de andra länderna. Länderna kan komma med synpunkter fram till den 16 februari nästa år.

När det gäller den underhållsplattform som bolaget redovisat att de vill uppföra kommer den att kräva tillstånd enligt 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon. En sådan ansökan om tillstånd kommer att prövas av regeringen och handläggas av Miljödepartementet.

Vid tillståndsprövningen av denna ansökan kommer centrala delar av miljöbalken att tillämpas, framför allt förtjänar att nämnas 2, 3 och 4 kap. miljöbalken. I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsregler som slår fast vissa riktlinjer för hur hälso- och miljörisker ska motverkas. Det handlar bland annat om krav på tillräcklig kunskap, försiktighet och att den plats väljs för verksamheten som medför att ändamålet kan uppnås med minsta olägenhet för människors hälsa och för miljön.

Sökanden är skyldig att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. miljöbalken iakttas.

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns hushållningsbestämmelserna avseende mark- och vattenområden. Avsikten med dessa regler är att lösa motsättningar mellan olika intressen, främst exploateringsintressen och bevarandeintressen. Här finns bland annat de regler som anger att olika områden är av riksintresse.

Enligt 6 § lagen om Sveriges ekonomiska zon ska en miljökonsekvensbeskrivning ingå i en ansökan om tillstånd. I fråga om förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag gäller reglerna i 6 kap. miljöbalken.

Av miljöbalkens regler framgår att syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en verksamhet kan medföra, dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror

och energi. Syftet är vidare att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och på miljön.

Av miljöbalkens regler och miljökonsekvensbeskrivningar framgår vidare att verksamhetsutövaren ska samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Om verksamheten bedöms medföra en betydande miljöpåverkan ska samråd ske även med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Det kan i detta sammanhang nämnas att det av förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar bland annat framgår vilka verksamheter som ska anses medföra en betydande miljöpåverkan. Av förordningen framgår att underhållsplattformar ska anses ha en sådan påverkan.

Samrådsförfarandet är en process som går ut på att ge allmänheten, myndigheter med flera möjligheter att på ett tidigt stadium kunna påverka ett projekts utformning och det underlag som tas fram av verksamhetsutövaren. Samrådet ska genomföras i god tid och i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och den miljökonsekvensbeskrivning som krävs upprättas. Samrådet ska avse verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Före samrådet ska den som avser att bedriva verksamheten lämna uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan till länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som särskilt berörs.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla det syfte som jag tidigare beskrev. Om verksamheten medför en betydande miljöpåverkan ska miljökonsekvensbeskrivningen alltid innehålla bland annat en beskrivning av verksamheten med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning, en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar ska undvikas, minskas eller avhjälpas, de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten kan antas medföra. Den ska även innehålla en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering till att ett visst alternativ valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten inte kommer till stånd.

När ansökan kommer in till departementet kontrolleras först att ansökningshandlingarna, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen, är kompletta och att de uppfyller bland annat de krav som jag tidigare redovisade. Ansökan kommer att handläggas av Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet som ansvarigt departement, men i Regeringskansliet finns också en interdepartemental arbetsgrupp för ärenden av denna karaktär där samtliga frågor hanteras gemensamt under beredningen. I denna grupp finns, lite grann beroende på ärendets art, vanligtvis representanter för Försvars-, Närings-, Social-, Kultur- och Jordbruksdepartementen samt Statsrådsberedningen.

Om handlingarna bedöms vara ofullständiga kan Regeringskansliet komma att kräva att ansökan kompletteras. När sedan ansökan bedöms vara komplett kommer den att remitteras. Remisstiden kan variera mellan en och tre månader, beroende på ärendets art och omfattning. Därefter kommer sökanden att få möjlighet att kommentera remissyttrandena och slutföra sin talan. Efter detta vidtar den gemensamma beredningen av ett förslag till regeringsbeslut.

Om regeringen meddelar tillstånd till verksamheten enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon framgår det av lagen att tillståndet ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt. I lagstiftningen exemplifieras det genom att det kan handla om att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter, främja en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser samt trygga säkerheten.

Tillstånd har meddelats av regeringen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon vid endast ett tillfälle tidigare. Det var den 29 juni 2006 som regeringen lämnade tillstånd till en vindkraftsanläggning vid Kriegers flak i södra Östersjön, en gruppstation för vindkraft med 128 vindkraftverk. Det var ett omfattande beslut, tidsbegränsat till 30 år och förenat med 24 olika villkor avseende bland annat skydd mot störningar för sjöfarten, restriktioner avseende sprängning och muddring, olika kontroll- och undersökningsprogram avseende påverkan på bland annat bottenfauna, fisk- och fågelliv. Det fanns även villkor beträffande säkerhet för att åtgärder för en återställning vidtas vid en eventuell nedläggning av verksamheten. Det ärendet tog ungefär 18 månader att handlägga i Regeringskansliet. I det ärendet remitterades ansökan till 46 olika remissinstanser. En redovisning av några av dessa framgår av overheadbilden. Det var centrala statliga myndigheter, men även olika intresseorganisationer, som bereddes möjlighet att yttra sig över ansökan.

Ewa Björling: Vi tackar Magnus Blücher och går därmed över till frågedelen. Denna offentliga hearing avser ju en kunskapsinhämtning inom de områden som här definierats för i första hand riksdagens ledamöter i de berörda utskotten. Innan vi börjar frågestunden vill jag erinra om innehållet i 11 kap. 7 § regeringsformen som bland annat säger att riksdagen inte får bestämma över ärenden som rör tillämpning av lag samt att regeringen har motsvarande begränsning.

När ni ställer en fråga är det bra om ni upprepar ert namn för att våra stenografer ska veta vem som talar. Jag väddar till er att ställa korta och kärnfulla frågor. Tala gärna också om vem eller vilka ni riktar frågan till.

Alf Svensson (kd): Tack för fyra informativa föredrag. Det vore ju märkligt om det inte fanns en mängd frågor kring ett så stort, för att inte säga gigantiskt, projekt. Jag skulle vilja rikta min fråga till direktör Dirk von Ameln.

Vi vet att det finns senapsgas dumpad i Östersjön. Vet vi hur stora mängder det handlar om och var den finns? Vi vet också att konsortiet vill bygga en 50 meter bred, vi kan kalla den, "pipegata". Hur kan man garantera att man

inte kommer i kontakt med och rör upp, frigör, den utomordentligt giftiga senapsgasen? Det skulle vara intressant att få svar på det.

Fru ordförande! Får jag ställa ytterligare en fråga när jag ändå har ordet? Den skulle jag vilja ställa till rättschefen Ehrenkrona.

Vi fick i föredraget höra att ”däremot måste rörledningens sträckning på kontinentalsockeln godkännas av kuststaten. Detta betyder att en stat kan föreslå en alternativ sträckning om en sådan skulle befinnas lämpligare t.ex. från miljö- eller naturvårdssynpunkt.” Man inser genast att en sträckning på land skulle vara lämpligare från miljö- och naturvårdssynpunkt.

Får man inte anvisa en sträckning på land när önskemålet är att ha sträckningen på havets botten? Det är helt uppenbart att här finns aspekter av säkerhets- och utrikespolitisk karaktär, och det begär jag inte att få svar på, men finns det möjligtvis med i bakgrunden till frågeställningen?

Carl B Hamilton (fp): Fru ordförande! Jag har ett konstaterande och två frågor.

EU-kommissionen och EU har gett prioritet åt det här projektet. Det handlar ju om att Ryssland ska exportera gas till den europeiska kontinenten, i synnerhet till Tyskland. Det är alltså fråga om en gasförsörjning till kontinenten. EU har ju inte tagit ställning i den kontroversiella frågan var ledningen ska gå, om den ska gå på botten eller över land, som Alf Svensson var inne på.

För att följa upp Alf Svenssons fråga vill jag vända mig till konsortiet. Varför har Nord Stream inte som alternativ dragning angett en dragning över land, genom Baltikum och Polen? Enligt Esbokonventionen ska en alternativ dragning anges. Nu nämns den möjligheten på sex rader på s. 28 (*Anm. hänvisningen avser Nord Streams projektinformationsdokument avseende gasledning i Östersjön, november 2006*) i form av några tomma fraser. Eftersom Sverige inte har något intresse av ledningen blir frågan: Varför är det inte tekniskt enklare, miljömässigt mer förmånligt och dessutom billigare att dra den över land? Det var min första fråga till konsortiet.

Som vi hört av de rättsliga föredragningarna är serviceplattformen av centralt intresse om man ser det hela från svensk beslutssynpunkt eftersom Sverige där har total, exklusiv, jurisdiktion, vilket också nämndes tidigare. Är det tekniskt möjligt att genomföra projektet utan serviceplattform i svensk ekonomisk zon? Vad händer om Sverige säger nej till serviceplattformen i svensk ekonomisk zon?

Dirk von Ameln, Nord Stream AB: Första frågan handlade om senapsgasen och granaterna. Det finns en databas som hänvisar till dumpningsplatserna. De är välkända och finns markerade på olika kartor, vilket är mycket viktigt för exempelvis fisket som ju påverkas av detta. Vi vet också att vissa av granaterna hade dumpats lite varstans innan de kom till de registrerade dump-

ningsplatserna. Det kan alltså finnas granater även i andra områden, utanför dessa dumpningsplatser.

Vi har viss kunskap om hur mycket det gäller. Det finns statistik om detta, vilket dock inte hjälper oss när det gäller att säkerställa att det inte finns någonting i ett visst område. Jag håller med om att vi verkligen måste säkerställa detta så att vi inte kommer i närheten av granaterna eller minorna eller vad det nu gäller.

Såvitt jag förstår är det senapsgas som dumpats i Östersjön. Vi behöver därför göra en studie av havsbotten i det område där vi ska lägga rörledningarna. Mina experter har berättat att man kan hitta metallbitar som är lika stora som den flaska jag här håller upp. Man måste alltså kontrollera om det är fråga om en granat eller något som fallit överbord från till exempel ett fartyg. Sådana studier måste göras innan vi lägger rören. Under tiden kommer vi att samla in information om var ammunition dumpats så att vi får en bättre databas.

Vi kommer även att se på arkeologiska data. På så sätt kan vi hitta både gamla vrak och annat av kulturhistoriskt värde och samtidigt säkerställa att vi inte kommer nära dumpningsplatser eller minor. Som jag sade kommer vi att diskutera detaljerna i nära samarbete med berörda myndigheter just för att säkerställa att det vi gör godkänns av berörd regering.

Vad gäller sträckningen på land har vi faktiskt tittat på det alternativet. Det finns viss information om detta i projektinformationsdokumentet. Till exempel har vi redan tittat på en sträckning via Finland och Sverige, men i Sverige skulle det innebära en 600 km lång gasledning på land, med sex stora kompressionsstationer. Ledningen skulle i så fall gå genom stora insjöar och mycket känsliga områden – och det endast i Sverige. Vi beslutade därför att gasledningen i stället skulle läggas i Östersjön. Där blir miljöpåverkan betydligt mindre än på land.

Att ha gasledningen på land skulle innebära att vi i så fall måste ha en kompressionsstation för varje 200 km, eftersom trycket inte kan vara lika högt på land som i havet. Därför drog vi slutsatsen att det var ett mycket mer miljövänligt alternativ att dra ledningen i Östersjön.

Det har funnits ytterligare alternativ som vi tittat på, vilket framgår av projektinformationsdokumentet. Ni kan även läsa om det på vår webbsida. Det finns publicerat på svenska, finska och övriga berörda språk.

Så till frågan om serviceplattformen. Serviceplattformen är nödvändig för att kunna stänga av gasflödet om vi behöver reparera ledningen. Då kan man alltså stänga av en del av ledningen, till exempel från Ryssland till plattformen eller från plattformen till Tyskland. Om vi inte hade plattformen skulle vi inte kunna behålla 50 % av kapaciteten, utan kanske endast 30 %. Plattformen behövs också för att ta emot så kallade *pigs*. Det är verktyg som går genom gasledningen och mäter olika saker, kaliber och så vidare, och på så sätt kan vi se om det finns problem i form av korrosion och annat. Detta kan vi alltså se tack vare dessa *pigs*.

De kan bara registrera data på ett visst sätt. 1 200 kilometer är alltså för långt. Vi har ingen teknik som gör att dessa *pigs* kan köras hela sträckan. Man måste alltså ha kontakt mellan dessa *pigs*, därför behöver vi en serviceplattform mitt på sträckan. Det är därför vi har ansökt om detta.

Carl Henrik Ehrenkrona: Jag fick en fråga om alternativ sträckning på land. Det är en fråga av den art som gör att man får vara rätt försiktig när man svarar, därför att det är just ett sådant alternativ som kan stå regeringen till buds. Jag kan inte föregripa regeringens prövning och regeringens viljeinriktning i det här fallet.

Men jag kan hänvisa till det jag sade, och det var att havsrättskonventionen medger en långtgående rätt för stater att lägga ut rörledningar på andra staters kontinentalsocklar. Sedan måste den rörledningen godkännas av kuststaten. Då kan kuststaten diskutera alternativa sträckningar. Men kuststaten måste i så fall agera på ett sådant sätt att den inte anvisar sträckningar som gör själva rätten att lägga rörledning på kontinentalsockeln helt innehållslös. Det är svaret på frågan.

Wiwi-Anne Johansson (v): Tack för föredragningarna. Tyvärr får jag väl säga att jag när jag har lyssnat har förstått att möjligheterna att stoppa en dragning av den här gasledningen i Östersjön är tämligen små, vilket vi beklagar eftersom vi tror att hela projektet riskerar att kraftigt förvärpa Östersjöns redan nu allvarligt hotade ekosystem. Det klassas som särskilt känsligt havsområde av FN. För att inte förhandlingarna bara ska bli ett spel för galleriet undrar jag hur man kommer att arbeta med miljökonsekvensbeskrivningarna så att detta inte blir fallet. När miljö ställs mot näring vet jag av erfarenhet att det ofta är näring som drar det längsta strået.

Jag skulle vilja höra vad till exempel Svenska Naturskyddsföreningen, som också är inbjuden och deltar här i dag, har att säga om projektet.

Anita Brodén (fp): Fru ordförande! Jag vill fortsätta med att fokusera på de miljömässiga konsekvenserna för Östersjön. Vi fick i dag under föredragningen höra att Nord Stream valt dragningen bland annat utifrån miljömässiga aspekter. Då tycker jag att det skulle vara oerhört intressant att höra vilka aspekter man åberopar.

Vi har också fått besked om att en miljökonsekvensbeskrivning ska genomföras, vilket jag tycker är *mycket* viktigt. Jag skulle också vilja ställa några frågor till en miljöorganisation eller om Bengt Agartz eller Magnus Blücher skulle vilja besvara dem.

Vilken bedömning gör ni och vilken vikt kan man fästa vid miljökonsekvensbeskrivningars samlade bedömning för människors hälsa och miljö? Kommer en sådan bedömning att inbegripa alla de konsekvenser som det handlar om när bottenlammet rörs upp? Kommer det att göras jämförande studier med liknande eller andra långtgående muddringsarbeten? Dubai och

Syd kinesiska sjön har vi som exempel. Och slutligen, skulle vi kunna återropa villkor nr 2 vad gäller sträckningen, där Sverige kan gå in och påverka och där villkor nr 2 handlar om ett extremt känsligt område från miljösynpunkt? Är det den meningen man i så fall skulle kunna återropa?

Sven Gunnar Persson (kd): Fru ordförande! Direktör von Ameln hänvisade i sitt tidigare svar till att uppförande av kompressorstationer var tvåhundra kilometer skulle vara ett miljömässigt sämre alternativ än att dra ledningen på havsbotten. Jag vill fråga på vilket sätt det skulle vara ett miljömässigt sämre alternativ och om det i övrigt i så fall skulle finnas några miljömässiga skäl för att dra ledningen på havsbotten i stället för på land.

I anknytning till den frågan vill jag också veta om det redan nu finns tankar på hur alternativsträckningen kommer att anges i miljökonsekvensbeskrivningen, där ju sådana ska redovisas.

Åsa Andersson: Jag representerar Världsnaturfonden och för att ge vår synpunkt på gasledningen kan jag först och främst säga att en av de miljökonsekvenser som vi ser som allvarliga är just att sträckningen går genom många väldigt värdefulla områden, till exempel Natura 2000-områden. Vi har en sträckning som går i närheten av Hoburgs bank, norra Midsjöbanken och andra områden nere vid Tyskland och genom finska viken. Det är någonting som vi tycker är oförenligt med Natura 2000 och skyddet av vår havsmiljö.

Det andra är de risker som har nämnts vid många tillfällen här på grund av ammunition och annat som är dumpat på bottenarna som är väldigt problematiskt och innebär en stor risk.

En tredje sak som har nämnts flera gånger är just alternativa sträckningar som är väldigt viktiga att titta närmare på, framför allt att jämföra med sträckningen på land. Där håller jag med tidigare talare.

En fjärde sak som jag vill nämna är att det ofta sägs att naturgasledningen ska vara en övergångslösning, till exempel nere i Tyskland, från kol till andra mer miljövänliga energikällor.

Jag skulle vilja ställa en fråga till konsortiet. Hur ser man på det här? Kommer det verkligen att vara en övergång från kol eller kan man snarare se det som att naturgasen mer kommer att lägga sig som något extra utöver kol än som en tillfällig övergångslösning? Om det ses som en övergångslösning, ska man då bygga fast sig i den här typen av infrastruktur eller kan man hitta andra lösningar?

Magnus Blücher: Vad gäller frågan om miljökonsekvensbeskrivningen kan jag säga att de aspekter som nu har berörts kommer att utgöra viktiga delar av regeringens kommande prövning. Bolaget kommer att beskriva de här konsekvenserna i sin kommande ansökan och i den miljökonsekvensbeskrivning som bifogas ansökan. Som jag redovisade vad gäller plattformen är miljöbalkens regler om miljökonsekvensbeskrivningar tillämpliga i sin helhet. När

ansökan så småningom kommer in till Regeringskansliet kommer den att remitteras till våra expertmyndigheter som utifrån sin specialistkompetens kommer att värdera sökandens uppgifter och bedömningar. Vi kan inte i dag närmare kommentera hur denna fråga därefter kommer att hanteras. I så fall föregriper vi regeringens kommande prövning av själva ansökan.

Dirk von Ameln: Vi har hört mycket om miljöfrågorna. Vi delar självklart dessa synpunkter. Vi måste verkligen se till att vi hittar den optimala sträckningen och den bästa lösningen för gasledningen. Vi kommer inte att gå in i den här processen med en fast rutt. Vi flyttar sträckningen så att den ligger i bästa läge vad gäller miljön.

Gasledningar är en hållbar lösning. Det kan vi se redan i Nordsjön. Nordsjön är självklart en annan miljö, men det är också en mycket känslig miljö. Där har man sett att allt detta är möjligt.

Sedan hörde vi frågan om kompressorstationerna. Du undrar varför vi anser att de är mindre miljövänliga. För det första är ju dessa kompressorstationer en konstruktion mitt i landskapet, och vi har sett hur mycket detta påverkar allmänheten, till exempel på Gotland. När vi pratade om kompressorstationer på Gotland undrade jag verkligen vad som skulle hända om vi skulle bygga sex stycken på land, där de är *mycket* synligare. Det är det första svaret.

För det andra måste dessa kompressorstationer underhållas och vara i drift. Vi har alltså naturgasledningar. Vi använder naturgas. Men dessa stationer skulle leda till avgaser, och det är någonting som man skulle slippa med en undervattensgasledning.

Vad gäller gas som en brygga kan man säga att det är ett sätt att gå vidare med andra energikällor, biomassagas till exempel, väte och så vidare. Men detta är mer på längre sikt. Som jag sade tidigare utgör den energikvantitet som vi kommer att transportera 25 % av Europas behov. Vi pratar alltså om 55 miljarder kubikmeter. Om man vill få den energin på annat sätt, via vindkraftverk, skulle man alltså ha 375 gånger större konstruktioner. Detta är ett mycket enklare sätt att hitta en lösning för Europas energibehov. Vi måste göra någonting i dag för att se till att vi har försörjning till 2015–2020. Därav det här projektet. Men det betyder inte att man behöver ha gas för alltid. Det kanske kan bli biogas också, den liknar naturgas, eller väte i stället. Det beror på vad som utvecklas. Man får se.

Det vi kan erbjuda är att vi kan ha en intensiv dialog och se till att vi verkligen har den högsta miljöstandarden. Vi måste titta på alla hinder och hur vi ska göra för att komma över dessa. Vi måste hitta lösningar för att minimera påverkan.

Bengt-Anders Johansson (m): Fru ordförande! Låt mig ändå säga att det är viktigt för både Sverige och EU att vi har en bra tillgång till energinfrastruktur, och Sverige måste naturligtvis som EU-land förhålla sig till detta, inte minst från miljösynpunkt. Eftersom jag här representerar miljö- och jord-

bruksutskottet ska jag uppehålla mig vid miljön. Min fråga riktar sig till Nord Stream AB: Kommer dessa två pipeliner att grävas eller sprängas ned utmed hela sin sträckning för att undvika den barriäreffekt som de annars kommer att få med sina 1,2 meter?

Historiskt har havet använts som dumpningsplats, inte minst märker vi det nu med gamla stridsmedel, ammunition etcetera. Det är fullständigt oförståeligt att vi lämnar saker kvar eller har använt havet för dumpning. Därför är det för mig mycket förvånande att konsortiet 2006 planerar att lämna kvar pipelinen efter att den är uttjänt, att den ska ligga evärdligt kvar på botten. Argumentet är att miljöpåverkan för att ta upp den är lika stor som när man lägger ned den. Då är min fråga: Hur har man kommit fram till att den långsiktiga miljöpåverkan skulle vara lägre än kostnaden för att ta upp den när man inte ens har gjort en miljökonsekvensbeskrivning?

Lars Tysklind (fp): Jag har en fråga som kanske ska gå till Magnus Blücher och även i viss mån till Carl Henrik Ehrenkrona. Det gäller fiskets status i den här processen.

Utan tvivel är det svenska fisket något som kommer att påverkas väldigt mycket av det här. Det är EU:s vatten men det är svenska fiskare som påverkas mest. De påverkas både av att de får begränsningar när det gäller trålning och att den marina miljön i sig riskerar att påverkas.

Man kan också tillägga att det här handlar mycket om det småskaliga och kustnära fiske som vi har sagt från både EU:s och Sveriges sida att vi faktiskt vill värna. Frågorna blir då: Har fisket en speciell status i processen? Om det eventuellt blir en ledning, hur kompenserar man ett bortfall av fiske när det ändå beräknas till åtskilliga tiotals miljoner per år i förlorad fångst? Vem ersätter detta och hur går det till?

Veronica Palm (s): Det är möjligt att det är en detaljerad fråga, men jag vill ställa den till direktör von Ameln och den handlar om förstöring av ammunition. Vi fick höra i din föredragning att ni avser att föra bort och förstöra eventuell ammunition och, förutsätter jag, andra explosiva lämningar, också detta i kontakt med berörda nationella myndigheter. Det är klart att vi vet att vi har ett gemensamt ansvar i den här delen av världen för alla de explosiva lämningar som finns här. Men jag vill ändå ställa frågan: Hur mycket pengar avser konsortiet att lägga på röjning och förstöring? Vad täcker det? Hur mycket av det förväntade behovet är Nord Stream berett att lägga i pengar på förstöring och röjning av explosiva lämningar?

Dirk von Ameln: Först och främst kommer gasledningen bara att ligga nere i havsbotten om det finns skäl för det. Vi vill alltså inte påverka marken över huvud taget. Vi kommer att lägga den på havsbotten där det är möjligt, så att vi kan minska miljöpåverkan och så att man inte flyttar på till exempel sedimentet. Men det betyder inte att vi så att säga har ett staket genom Östersjön.

Vi kommer att gå över andra kablar, andra ledningar och så vidare, och vi är öppna för att andra ska kunna gå över våra gasledningarna. Det finns kända projekt där man måste föra ned ledningar i havsbotten, så man kan göra det. Annars finns tekniken för att göra det senare. När vi går över andra strukturer får ju andra gå över våra ledningar. Men det kanske är en senare fråga.

Vad gäller frågan att ta bort eller flytta på gasledningen kan vi notera att det vi pratar om är 50–100 års tid. Livstiden är minst 50 år, och efter 50 år hoppas man att den här gasledningen har integrerats i miljön. Om man då skulle flytta på den skulle man återigen förstöra eller påverka miljön bara för att ta bort ledningen. Därför har vi haft känslan, och detta har vi sett med äldre gasledningar på land i Europa, att man just nu i alla fall anser att det är bättre att låta den vara kvar. Men om man känner att man måste flytta på den kan man göra det, om det finns skäl till det. Men allmänt känner man att man ska låta den ligga eftersom den har legat där i minst 50 år och liksom blivit ett med miljön.

Sedan har vi fisket. Ja, detta kommer att påverka fisket, speciellt när man lägger rörledningarna och kanske även efteråt. Nu är jag ingen fiskeexpert men miljökonsekvensbeskrivningen kommer att säga mer om miljöpåverkan. Hur stor påverkan det kommer att vara och om den är på sikt eller inte är det för tidigt att säga. Vi får alltså se vad miljökonsekvensbeskrivningen säger om det. Vi tar ju ansvar för det vi åstadkommer och hur vi påverkar fisket.

Detsamma gäller ammunition i Östersjön. Du har helt rätt, ammunitionen finns där. Det är inte vi som har lagt dit den, men vi kommer att bidra med att ta bort den. Det är väl vi som får betala för det. Vi får betala det som krävs för att vidta lämpliga åtgärder för att ta bort den, förstöra den eller vad man nu måste göra och då i samspel med myndigheterna.

Magnus Blücher: Det gäller frågan om fisket. Som jag redovisade kommer det att krävas en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens regler, och konsekvenserna för fisket är typiskt sett en uppgift som finns med i en sådan miljökonsekvensbeskrivning. Det underlaget kommer som sagt att remitteras till våra specialistmyndigheter så småningom, och hur fiskefrågan därefter kommer att hanteras är ingenting som jag kan kommentera närmare i dag. Även i den delen skulle det innebära att jag föregriper regeringens kommande prövning.

Carl Henrik Ehrenkrona: Jag kan svara helt kort på frågan om fisket utifrån havsrättsliga utgångspunkter. Fisk är en del av havets resurser, och som jag sade får alltså kuststaten vidta skäligen åtgärder för undersökning av naturtillgångar, för kontroll av dem och för att skydda dem. Det är egentligen fråga om vad som anses som skäligen åtgärd i det här fallet.

Rune Wikström (m): Fru ordförande! Mycket har redan sagts om fisket av både Tysklind och Bengt-Anders Johansson. Men en enad svensk fiskenäring

är djupt oroad över denna gigantiska barriär som kommer att sträcka sig genom hela Östersjön. Det blir enorma fiskevatten som går till spillo, där inget fiske är möjligt. Bengt-Anders nämnde redan här att man borde gräva ned ledningen lite här och var. Det bör man göra där det finns en möjlighet så att man åtminstone släpper vissa områden fria för fisket.

Sedan nämnde Bengt-Anders något om att ledningen bör plockas upp sedan den har tjänat ut. Det är också oerhört viktigt att det blir gjort. Förhoppningsvis finns det även efter 50 år, även om det verkar långt in i framtiden, fiskare kvar som blir glada över att slippa den här barriären.

Aleksander Gabelic (s): Fru ordförande! Jag vill tacka för intressanta föredragningar.

Min fråga utgår bara ifrån att det finns ett tryck från allmänheten, och den centrala frågan man får är: Hur kan vi stoppa denna ledning? Vi har hört en försiktig hållning här att vi har förpliktelser både som riksdag och naturligtvis som regering och som medlemsstat i konventioner att förhålla oss till de regler vi har kommit överens om.

Min första fråga går till den juridiska sidan. Finns det någon vägledning någonstans i andra sammanhang där man har haft tvister och där man har kunnat stoppa motsvarande ledning? Det är naturligtvis en svår fråga, men jag tycker att det är viktigt att man går till botten med vad juridiken kan ge, eftersom det finns ett sådant tryck från allmänheten, och det kommer också att öka. Det är naturligtvis också viktigt för ett politiskt ansvarstagande att man kan ge medborgarna ett väldigt tydligt besked när det gäller juridiken i den här frågan.

Jag har också en fråga när det gäller grannstaterna. Jag skulle tycka att det var bra om man kunde få ta del av den debatt eller den diskussion som eventuellt pågår i de baltiska staterna och i Finland och höra hur man resonerar när det gäller den här ledningen, så att vi får en helhetsbild av detta. Om man diskuterar det på EU-nivå finns det ytterligare en juridisk fråga, en politisk fråga snarare men i gränslandet mellan juridik och politik, som kan vara relevant: Finns det någon möjlighet för EU att ta upp den här frågan, där man också skulle kunna komma till ett ställningstagande där ledningen skulle kunna förhindras?

Jag har en tredje fråga. Om den här ledningen ändå byggs kommer allmänhetens tryck mot ledningen fortfarande att finnas med olika argument. Då är naturligtvis också miljöaspekterna intressanta. Finns det någon kontrollmyndighet som kommer att granska fortlöpande under själva bygget? Jag tycker att den frågan inte har diskuterats. Jag skulle vara tacksam om någon kunde ge en bild av hur allmänheten, medborgarna i de här länderna, och naturligtvis i Sverige, kan informeras. Vissa svar kan man inte få direkt. Men det är ändå ganska viktigt att Nord Stream, om företaget får bygga den här ledningen, har en granskande, aktiv kontrollmyndighet eller myndigheter från de olika staterna som följer arbetet så att man inte behöver konstatera ett år senare att företaget inte har följt de överenskommelser som man har förpliktat sig.

Kerstin Lundgren (c): Fru ordförande! Jag skulle vilja ställa några frågor. Den första handlar om läget när det gäller kuststaterna som helhet. Har vi en transparens när det gäller olika konventioner och tillträde? Vi har ju ett gemensamt känsligt innanhav att vårda och värna. Då är det intressant att se om det finns olikheter när det gäller olika konventioner som rör just Östersjön.

Den andra frågan jag skulle vilja ställa rör vad som egentligen avses med den passus som Ehrenkrona hänvisade till när det gällde *bona fide*, att det är omöjligt att över huvud taget kunna utnyttja rätten. Innebär det tekniskt omöjligt att utnyttja rätten eller kan det också vara så att man från bolagets sida finner att det ekonomiskt blir för kostsamt att utnyttja rätten? Finns det någon vägledning där om vad som egentligen avses i den frågan.

Det tredje som var lite spännande att se var att vi har en exklusiv jurisdiktion över anläggningarna och konstruktionerna och att den inkluderar tullar, skatter och så vidare. Vad menas med det i det här sammanhanget?

Carl Henrik Ehrenkrona: Jag kan väl börja med Aleksander Gabelics fråga om EG-rätten. Jag sade i mitt anförande att det visst finns en EG-rättslig dimension i det här. Jag sade till exempel att EG som organisation är part i havsrättskonventionen. Det innebär att det finns intressen att bevaka. Sedan är frågan hur ärendet kommer upp på EG-domstolens bord. Det finns lite olika varianter på det temat. Det beror på hur den svenska staten agerar. Men ett exempel som jag nämnde var att ett beslut av regeringen skulle kunna göras till föremål för rättsprövning. Då kan Regeringsrätten bli skyldig att inhämta EG-domstolens yttrande över de EG-rättsliga aspekter som frågan kan ha. Dessutom kan man väl, rent teoretiskt i varje fall, tänka sig att en annan EU-stat som är missnöjd med den svenska regeringens agerande väcker talan i domstolen.

Hur man resonerar i andra stater är jag inte beredd att svara på helt enkelt. Det har jag inte tillräcklig information om. Marie Jacobsson kanske kan ta den tredje frågan.

Marie Jacobsson: Det gällde alltså Aleksander Gabelics fråga om rättspraxis från andra länder. Vi har naturligtvis tittat på den frågan. Det är ett ganska magert material som finns och som vi kan studera, i alla fall när det gäller vårt eget europeiska närområde. Vi har naturligtvis svårt att ta del av kinesisk lagstiftning och annat. Rättspraxis är begränsad. Det beror ju delvis på att många av de här rörledningarna ligger inom en kuststats zon och kontinentalsockel där också utvinningen av exempelvis olja och gas äger rum. Jag tänker till exempel på det norska fallet.

Det kan kanske vara på sin plats att erinra om det faktum att den ekonomiska zonen inte är en del av en stats suveräna territorium. En kuststat har speciella intressen i den ekonomiska zonen som rör utforskning, miljöskydd och exploatering av naturresurser. I övrigt delas den zonen med alla andra

länder i världen, så alla har ett gemensamt ansvar. Det är ju det som gör att det kan bli lite svårt att se vem som har ansvar för vad och varför en kuststat har begränsade möjligheter att agera. Jag tror att den punkten förtjänar att ha i åtanke när man diskuterar de här frågorna.

Carl Henrik Ehrenkrona: Sedan gäller det Kerstin Lundgrens frågor. Kerstin Lundgren frågar bland annat om vad jag menar när jag säger att man inte får oimintetgöra rätten att dra en ledning över en kuststats kontinentalsockel. Jag menar just vad jag säger, nämligen att när man i ett internationellt fördrag i grunden har medgivit en rätt för en annan stat att göra något inom, i det här fallet, en kuststats ekonomiska zon, på dess kontinentalsockel, måste man samarbeta för att på något sätt respektera den rätten. Man måste hitta en lösning så att den rätten kan respekteras. Man får inte agera på ett sådant sätt att man är illojal mot den rättighet som den andra staten kan ha. Det var det jag menade när jag sade att när man över huvud taget ställer villkor här måste man agera *bona fide*. Man måste ha som mål att verka för ett samarbete som inte berövar den rätt som finns helt och hållet dess innehåll.

När det sedan gäller de exempel som jag tog fram på att Sverige kan utöva jurisdiktion i plattformsfrågan var det ju mest exempel på vad det kan innebära att utöva jurisdiktion. Jag tror att jag bland annat även nämnde detta med att reglera invandring på plattformen. Det är klart att det var mer teoretiskt. Det var bara exempel på vad det innebär att utöva jurisdiktion.

Sedan var det detta med transparens om olika konventioner i olika länder. Det är ju en helt öppen information i register om vilka stater som tillträder vilka konventioner, särskilt FN-konventioner. Det är klart att det finns information mellan staterna, inte minst de nordiska staterna, om vad man har för inställning till ratificering av olika konventioner. Just i det här fallet har jag inte tillräckligt med kunskap för att kunna säga hur mycket information som har getts eller vilket informationsutbyte det har varit. Men det kanske Miljödepartementet kan svara på.

Kerstin Lundgren (c): Jag beskrev måhända med fel ord. Det jag menar är: Har samtliga stater runt Östersjön tillträtt samtliga konventioner? Hur ser det ut, så att man kan se att de korresponderar med varandra?

Carl Henrik Ehrenkrona: Svaret på den frågan är ja. Bara för ordningens skull, så att det inte blir något fel här: Ryssland har inte tillträtt Esbokkonventionen men tillämpar den ändå i praktiken. Så gör man ju ibland.

Ewa Björling: Då går ordet till Magnus Blücher.

Bengt Agartz: Hur löd frågan? Det har varit så många svar här att jag har glömt bort frågan. Vilken fråga är det som nu ska besvaras?

Ewa Björling: Det handlar väl framför allt om att kommentera frågan från Rune Vikström, Moderaterna.

Bengt Agartz: Jag är inte säker på att jag uppfattade en fråga där utan mer ett påstående. Hur löd frågan?

Ewa Björling: Kan Rune Wikström dra den väldigt kort igen då? Det handlade om fiske.

Rune Vikström (m): Delvis har jag fått svaret redan, när Lars Tysklind och Bengt-Anders Johansson ställde frågorna. Det var ju framför allt detta med att gräva ned där det finns en möjlighet att göra det för att möjliggöra fiske. Likaså ställde jag samma fråga som Bengt-Anders om att ledningen måste plockas upp när den väl är uttjänad. Förhoppningsvis har vi ju fiskare kvar ännu om 50 år som tycker att den här ledningen ligger i vägen. Det var de frågorna jag ställde.

Bengt Agartz: Beträffande frågan dels om att gräva ned ledningen, dels om att ta upp den efter användningen är det kanske lite tidigt att ge några exakta besked. Vi får avvakta och se hur konsortiet tänker lösa de frågorna och dessutom se i miljökonsekvensbeskrivningen vilka eventuella hinder för fisket som kan uppstå. Vi får också se hur konsortiet tänker sig att lösa de problemen. Först därefter kan man ta ställning till detta och uttala sig mer tvärsäkert. Framför allt är det inte jag som ska göra det, utan det är i slutändan regeringen som kommer att göra detta. Så vi får avvakta. Det är svaret på den frågan.

Ewa Björling: Det handlade väl också om miljökontroller under själva byggnationen och vilken myndighet som har ansvar för det.

Bengt Agartz: Inte heller där går det nu att ge något exakt besked, men jag kan tala utifrån erfarenhet av hur det gick till när man ansökte om tillstånd för BGI, alltså Baltic Gas Interconnector. Det tillståndet innehåller villkor om samråd med bland annat länsstyrelsen om hur själva konstruktionsarbetet ska gå till. Jag kan ju i dag inte sitta och säga att regeringens tillstånd kommer att innehålla villkor med exakt den och den innebörden, men det går inte att utesluta att man efter kontakter med konsortiet och berörda myndigheter etcetera kommer fram till att det lämpliga är att byggnadsarbetet följs av någon lämplig myndighet och att det hela sker i samråd med konsortiet. Detta är en möjlig väg att lösa de problem som kan uppstå i samband med själva byggnationen.

Ewa Björling: Då ska jag vädja till ledamöterna att ställa korta frågor, för vi har fortfarande flera personer på listan. Vi börjar med Peter Jeppsson, Socialdemokraterna.

Peter Jeppsson (s): Tack, fru ordförande! Det har diskuterats om den miljömässiga aspekten av lagstiftningen kring detta. Det har ju belysts här i dag och även i tidigare frågor. Jag har två frågor: Vilka har varit involverade i arbetet avseende undersökningen av eventuella dumpningsplatser för ammunition och senapsgas? Jag tänker då på länder och kompetens, civil kontra militär kompetens.

Min andra fråga knyter an lite grann till Aleksander Gabelics fråga avseende granskning, fast då avser den mer den säkerhetspolitiska aspekten. Plattformen kommer ju enligt uppgift att bevakas av patrullerande ryska fartyg. Havsrättskonventionen säger att kuststaten har en exklusiv rätt att tillåta och reglera uppförandet. Hur är det med kontroll på plats, på plattformen? Detta är kopplat till Kustbevakningen som tillsynsmyndighet men självfallet också till Försvarsmakten som helhet. Vilka möjligheter kommer Sverige att ha avseende kontroll av plattformen och dess innehåll rent säkerhetspolitiskt?

Ewa Björling: Först vill jag bara säga att vi inte har bjudit in någon representant för Försvarsmakten här i dag, så det kan vara lite knepigt att svara på de frågorna, men vi har Michael Moore här. Han kanske kan svara på just den frågan. Men jag sade också från början att jag ville att vi verkligen skulle fokusera på de föredrag som vi har hört här i dag. I det ingick inte säkerhetspolitik. Men jag ska så småningom lämna ordet till Michael Moore i alla fall. Då går vi vidare med Björn Hamilton, Moderaterna.

Björn Hamilton (m): Tack, fru ordförande. Jag ska ställa min fråga så kortfattat som möjligt. Inledningsvis såg vi en karta på olika gasledningarna och andra ledningar runt om i Europa. Det gavs intrycket att det var en förfärlig massa ledningar. Det måste ju finnas en hel del erfarenhet från de här ledningarna, hur de har påverkat miljön och vilka faror som de innebär. Jag undrar om det finns någon här som har studerat detta och kortfattat kan redogöra för var man kan inhämta sådan information och vilka erfarenheter som finns av ledningarna, framför allt de som ligger i Nordsjön.

Ewa Björling: Vi tar en fråga till, från Bodil Ceballos, Miljöpartiet.

Bodil Ceballos (mp): Jag tycker att den här frågan har fyra delar. Den första är miljöfrågan, och den har vi pratat väldigt mycket om. Den säkerhetspolitiska aspekten är också väldigt viktig eftersom vi får en helt ny situation i lan-

det. Sedan har vi juridiken och politiken. När det gäller juridiken är det bland annat de alternativa lokaliseringarna som jag skulle vilja få lite mer belysta. Då vänder jag mig i första hand till Nord Stream. Även om det här är ett transeuropeiskt nätverk, ett viktigt projekt i det, har inte EU talat om att det är just den här sträckningen som är den rätta. Vi diskuterar andra, landbaserade, lokaliseringar, eventuellt via Baltikum, men jag menar att den allra bästa lösningen kanske – det måste man ju titta på då – är att utöka kapaciteten i befintliga ledningar eftersom det är det som ger minst miljöpåverkan överlag. Det handlar då om de ledningar som går över Vitryssland och Ukraina. Jag anser att man också måste se på de lösningarna.

Sedan är det ju också så att det här tangerar ett Natura 2000-område vid Gotland. Det innebär att om det blir en direkt eller indirekt påverkan på området måste också kommissionen ge sitt tillstånd. Sverige måste också bevaka det Natura 2000-område som vi har i vårt land. Allt som sker där som kan påverkas måste vi meddela till kommissionen som då eventuellt måste vidta vissa kompensatoriska åtgärder eller annat för att inte störa det som vi försöker skydda. Det vill jag också att ni svarar på, vad man har tänkt sig i de här frågorna.

Sedan är det också en annan fråga som jag har läst mig till, och som ni också har tagit upp. Det är att staterna har rätt att lägga ledningar. Men hur är det med företag? Nu är Tyskland och Ryssland stora ägare i de olika bolagen, men är det verkligen så att företag får lägga ledningar i vårt hav?

Sedan har vi den politiska dimensionen. Via mina tentakler har jag förstått att det är ett rätt klart motstånd mot den här ledningen i det politiska ledet men också bland allmänheten. Då har jag en fråga till konsortiet. Det kan tänkas att Sverige säger nej till den här plattformen. Vi kommer att få en miljökonsekvensbedömning som kommer att dra ut på tiden. Sedan kommer vi kanske att säga nej. Det blir en juridisk prövning, men det är regeringen som fattar beslut. Det kan ta rätt lång tid. Om vi säger nej till plattformen kommer det att kunna överklagas av någon. Frågan är vem det då blir, om det blir Tyskland eller om Tyskland ber EU att göra det. Och vem ska då EU stödja i det läget? Det är inte bara en juridisk fråga utan väldigt mycket också en politisk fråga.

Frågan är: Hur påverkar det konsortiet att vi i Sverige faktiskt inte är särskilt positiva till den här dragningen? Kan det få konsortiet att hitta andra lokaliseringar, som kanske skyndar på projektet och som kanske kan vara mer ekonomiskt lönsamma också? Det är den frågan jag vill ställa plus det här med lokaliseringen, alltså vad det finns för andra möjliga lokaliseringar.

Ewa Björling: Jag ger ordet till Ronny Olander, Socialdemokraterna, för en sista kort fråga i den här rundan.

Ronny Olander (s): Tack för det, fru ordförande. Min fråga ställs till rättschefen Ehrencrona och är en uppföljning av Kerstin Lundgrens fråga. Det hand-

lar om den exklusiva jurisdiktionen inklusive tullar, skatter, hälsa, säkerhet och invandring även om det bara är exempel. Icke förty: Vem har rätten eller initiativet att ta upp den typen av frågeställningar? Fråga två är till Nord Stream om något som inte har berörts hittills. Jag och min kollega diskuterar det här. Det gäller arbetsrättssystemen och arbetarskyddslagstiftningen, med tanke på att det ska arbetas med senapsgas, granater och annat, vad det har för betydelse och vad det kan få för inverkan på dem som jobbar med det. Den sista frågan är också till Nord Stream. Jag kanske har missat det, men ska serviceplattformen plockas bort efter användningstidens slut?

Ewa Björling: Det var en diger frågelist. Jag börjar med att lämna ordet till Michael Moore från Försvarmakten.

Michael Moore: Jag heter Michael Moore och är Försvarmaktens utvecklingschef. Jag vill först göra ett litet påstående gällande alla frågor kring minor och det här med c-stridsmedel och så vidare. Det är ju väldigt omfattande mineringar som finns kvar i Östersjön från första och andra världskrigen. Det är förmodligen ett av de mintätaste områdena i världen, cirka 100 000 minor. Nu ligger förstås inte alla dessa minor i vägen för den här pipelinen, men man ska komma ihåg att många av minlinjerna som lades ut var till just för att hejda fartygsrörelser från Tyskland respektive Ryssland – eller Sovjet på den tiden – som gick ungefär i den sträckningen. Så det är en omfattande operation vi pratar om.

När det gäller c-stridsmedel har vi de formella dumpningsområdena, och sedan finns det befarade dumpningsområden ost-sydost om Bornholm. Sydost om Bornholm berörs ju denna sträckning. Där åkte man helt enkelt av bekvämlighetsskäl inte hela vägen ut till de formella områdena.

Sedan har vi frågan kring hur vi skyddar. Jag har förstått att den här hearingen inte handlar om den säkerhetspolitiska dimensionen av denna fråga, men jag kan säga att Försvarmakten, liksom Kustbevakningen, kommer att lösa de uppgifter vi blir ålagda. Jag skulle egentligen vilja ställa en fråga till konsortiet. Hur ser konsortiet, kanske också med tanke på ägarbilden bakom, på hur detta ska skyddas? Det tycker jag i det här läget vore väldigt intressant att höra.

Ewa Björling: Tack, då lämnar jag ordet gemensamt till Carl Henrik Ehrenkrona och Marie Jacobsson, för jag misstänker att det är Marie Jacobsson som ska svara på det här med ledningarna i Nordsjön eftersom hon är havsrätts-specialist.

Carl Henrik Ehrenkrona: Frågorna om säkerhetsaspekterna går vi inte in på över huvud taget. Det var en förutsättning för den här hearingen. En fråga som ställdes handlade ju bland annat om detta att stater har rätt att dra ledning

över kontinentalsockeln – det är det som explicit regleras – också innebär en rätt för företag att göra det.

Marie Jacobsson: Det är faktiskt en mycket bra fråga som man som folkrättsjurist väldigt ofta får. Svaret är så enkelt att man kanske ibland inte ser det. Folkrätten reglerar ju verksamhet mellan stater i första hand. Det är alltså staterna som ingår de folkrättsliga avtalen, och tanken är att de avtal som staterna ingår sedan ska reflekteras i staternas nationella lagstiftning och därmed komma medborgarna till godo. Ett annat exempel i havsrättskonventionen är ju rätten till fiske. Det står ingenstans i konventionen att rätten till fiske berör privata företag, fiskare som har egna företag som får fiska, utan rätten tillkommer staten som sedan naturligtvis låter sina medborgare fiska enligt de regler som finns i konventionen. Där är alltså kopplingen, och den är kanske inte alltid så lätt att se.

Jag ska också svara på en annan fråga. Carl Henrik Ehrenkrona nämnde jurisdiktion som är kopplad också till tull, skatt, hälsovård och säkerhet. Det är en exemplifiering. Det är inte en uteslutande uppräkningslista. Att de här fyra aspekterna nämns beror helt enkelt på det faktum att om man upprättar en konstgjord ö på en stats kontinentalsockel genererar inte den ö något eget territorialhav. Hade den gjort det hade ju staterna kunnat skapa sina egna territorier. Samtidigt inser man att när det finns installationer, öar, strukturer – det kan vara oljeplattformar – har den kuststat som har tillåtits den här etableringen ett intresse av att reglera en viss typ av verksamhet. Då är det fyra klassiska verksamheter. Det rör alltid tull, skatt, hälsovård och säkerhet. Det är ett slags extra rätt utöver den rena territorialrätten. Det finns i havsrätten till och med en speciell zon som en kuststat kan lägga till sitt territorialhav om den så vill på ytterligare tolv nautiska mil. Det kallas angränsande zon, men vi i Sverige har den inte. Därav uppräkningslistan: det är ett förtydligande i havsrättskonventionen.

Ewa Björling: Tack. Då lämnar jag ordet till Dirk von Ameln.

Dirk von Ameln: Tack. Det är väldigt många olika frågor. Jag ska försöka svara på alla dessa frågor i rätt ordning. En fråga handlade om att utveckla befintliga gasledningar. Att göra detta med ytterligare kompressorer och så vidare skulle kanske kunna leda till ytterligare 200–400 miljoner kubikmeter per år men aldrig till 55 miljarder kubikmeter per år. Den här storleken kräver alltså en helt ny gasledning som måste byggas. Därför måste vi föreslå det här projektet, och det här projektet, gasledningen under Östersjön, anses vara ett TEN-projekt.

Sedan handlade en annan fråga om fisket. Det är faktiskt så att man normalt har en säkerhetszon på 200 meter på var sida. Det betyder att man inte får ankra och att man inte får ha trålare där. Trålning är något som man håller

på att titta på. Det betyder att vi kanske bara inte kommer att tillåta ankring inom den här zonen, den här korridoren.

Sedan gäller det plattformen. Normalt sett tar man bort den efter att man har använt den.

Beträffande säkerheten och övervakningen, återigen, är det så att man bygger gasledningen enligt internationell praxis och kod, till exempel de koder som finns i Norska Veritas. Dessa koder är i enlighet med hur man testat och prövat gasledningarna. Det finns omfattande regler, och vi kommer att tillämpa dessa även här. Det är alltså obligatoriskt. Det är fråga om organisationer som kan utföra dessa tester och kontroller och som i sin tur kan övervakas av till exempel myndigheterna i Sverige.

Vi bjuder in Sverige att göra det Sverige vill göra vad gäller revisioner och tester så att man kan se vad som händer. Vi har öppna dörrar, och jag menar verkligen det. Om ni har problem, om ni är oroliga över säkerhet och sådant: Kom och titta på hur arbetet pågår, svetsningen till exempel, och om det är något inne i gasledningen eller utanpå gasledningen. Ni får titta på rörledningen, testa den, förstöra den och göra vad ni vill. Ni kan också titta på plattformen när ni vill. Detta är ett kommersiellt bolag. Vårt mål är att transportera gas från Ryssland till Tyskland, från de ryska fälten till de europeiska marknaderna.

Det handlar bara om det. Vi är ett kommersiellt bolag. Därför kommer vi inte att ha med militären. Det är inte vad det handlar om. Det är inte det vi tänker göra. Vi är ett kommersiellt bolag. Därför behöver vi ingen militär assistans. Vi kanske ber dem om råd när det gäller minor och ammunition eftersom de är mest kunniga på det området, men när det gäller det vardagliga arbetet behöver vi dem inte.

Sedan behöver vi inte heller patrullera gasledningen, antingen regelbundet eller oregelbundet. Det som krävs är att man kontrollerar gasledningen vart tredje eller vart fjärde år för att undersöka om man till exempel ser något som har flyttat sig på havsbotten. Det kommer man att göra. Det är ett öppet förfarande, och där behöver vi inte heller militär assistans. Detsamma gäller ammunitionsdumpningsplatserna. Det är kommersiella bolag som kommer att utföra detta arbete. Det finns ett mycket framgångsrikt företag som vi ha tagit kontakt med här i Sverige. Detta är också något som vi måste samarbeta med myndigheterna om för att se vilka organisationer som får ta hand om ammunition och annat.

Sedan finns det något som kanske har överraskat mig lite. Det är detta med grannländerna och hur de påverkas av detta, alltså grannskapsfrågan. Om det här projektet inte kommer i gång är det ju grannar som Storbritannien och Tyskland som behöver energi som inte kommer att få den energiförsörjning som de behöver. Om man hindrar detta projekt kommer det att bli så. Vi vill alltså ha en dialog så att vi kan se till att projektet inte påverkar miljön så mycket. Det är vårt mål, och vi hoppas verkligen på en rättvis och öppen process vad gäller tillståndet här i Sverige.

Ewa Björling: Tack. Då tar vi en sista snabb frågerunda. Ordet går till Jeppe Johnsson, Moderaterna.

Jeppe Johnsson (m): Jag har fått svar på de flesta av frågorna. Det mesta handlade om gasen och så vidare. Men jag vill ha ett litet förtydligande. Jag kan ha hört fel. Det har talats lite grann om fiske, och där blir det restriktioner. Jag skulle bara konkret vilja fråga: Vilka restriktioner kommer att finnas i ledningens närområde? Jag hörde eventuellt fel. Östersjön är ju inte så stor att man tål hur mycket restriktioner som helst. Exakt vilka restriktioner kommer att gälla för fisket?

Ewa Björling: Tack. Slutligen har vi Kenneth G Forslund, Socialdemokraterna.

Kenneth G Forslund (s): Tack. Flera har här ställt frågan om vilka alternativa ledningsvägar som gaskonsortiet har övervägt. Det enda svar vi har hört är snarast en beskrivning av hur det skulle se ut om man drog ledningen via Finland och Sverige. Det kanske inte framstår som det mest relevanta alternativet för någon, men vi är ju inga experter på gasledningsdragning, så det kanske det är. Det måste ändå rimligen vara så att det finns andra, mer relevanta alternativ. Min huvudfråga är: Är det verkligen ekonomiskt försvarbart att dra ledningen på detta sätt, på Östersjöns botten? Det är en ganska viktig fråga för europeiska gaskonsumenter, och även för europeiska energikonsumenter över huvud taget, att det här görs på ett kostnadseffektivt sätt. Är detta verkligen ett kostnadseffektivt sätt?

Ewa Björling: Tackar. Då börjar jag med att lämna ordet till Magnus Blücher angående fiskerestriktioner.

Magnus Blücher: Jag har ingen möjlighet att lämna något annat svar än det jag har gjort tidigare, att fisket är en fråga som kommer att ingå i underlaget inför regeringens kommande prövning. Vilket ställningstagande regeringen kommer att göra i framtiden kan jag inte i dag säga något om. Möjligtvis kan bolaget utveckla sin syn på saken och på vilka restriktioner som bolaget bedömer vara lämpliga. Men det är något som regeringen sedan får ta ställning till.

Ewa Björling: Då lämnar jag slutligen ordet till Dirk von Ameln.

Dirk von Ameln, Nord Stream AG: Vad gäller restriktioner för fisket kan jag bara hänvisa till det som gäller DONG-gasledningen. Där har man en 200 meters korridor. Den här korridoren håller man på att diskutera. Det kanske

blir så att man inte har några restriktioner alls vad gäller fiske, bara vad gäller ankring. Dessa detaljer måste man komma överens om med myndigheterna.

Vad gäller alternativ sträckning hittar ni mer information i projektbeskrivningsdokumentet. Nyckelfrågan handlar om kostnadseffektiviteten. Som jag sade tidigare är detta ett kommersiellt bolag. Det är ingen som investerar fem miljarder euro bara för att bygga en gasledning någonstans. Detta är det mest kostnadseffektiva sättet. Om det fanns ett billigare och enklare sätt att transportera gas till marknaden skulle aktieägarna självklart välja ett sådant sätt. Man måste alltså ha ett konkurrenskraftigt pris. Det är ingen som frågar vad allt kostar, som frågar om produktionskostnader och transportkostnader. Nej, frågan är om man har ett bra och rättvist gaspris och om det finns någon som har ett lägre pris. Man kan alltså ha gas men ingen marknad.

Detta är alltså ett sätt att försöka ge gas till ett så bra pris som möjligt och också med så liten påverkan som möjligt på miljön.

Ewa Björling: Tack så mycket för det svaret! Därmed återstår för oss egentligen bara att tacka alla som deltagit i denna hearing som vi i dag haft gemensamt mellan miljö- och jordbruksutskottet, utrikesutskottet, näringsutskottet och försvarsutskottet.

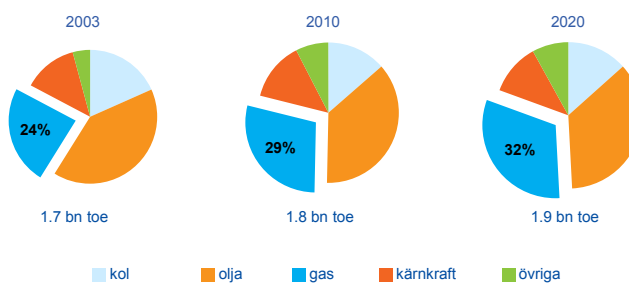
Vi har fått mycken ny kunskap i dag tack vare våra föredragshållare Dirk von Ameln, Carl Henrik Ehrenkrona, Bengt Agartz och Magnus Blücher. Jag vill också tacka Marie Jacobsson som deltagit i samband med svaren. Tack allihop och på återseende!

Bilaga 1

Bilder som visades av Dirk von Ameln, teknisk direktör vid Nord Stream AG, under hans presentation vid den offentliga utfrågningen om en gasledning i Östersjön

Energikonsumtion i Europa

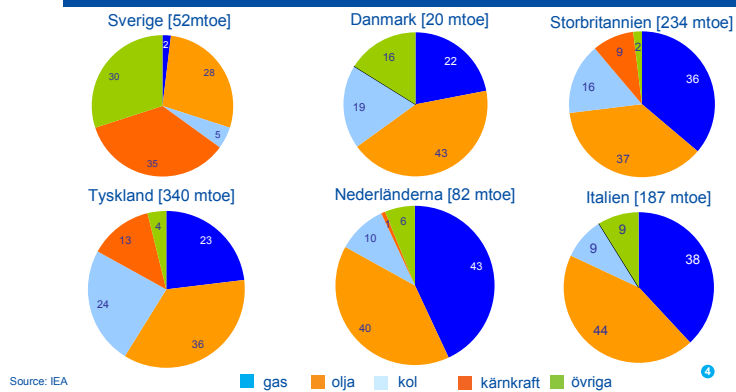

Källa: IEA „Reference Scenario“ (2005), egen beräkning

3

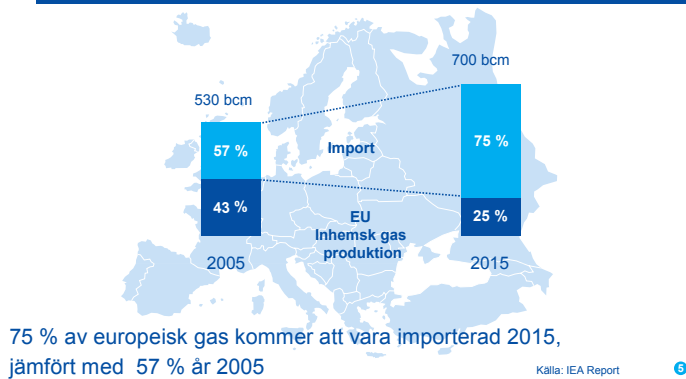

Primär energikonsumtion i Europa 2005

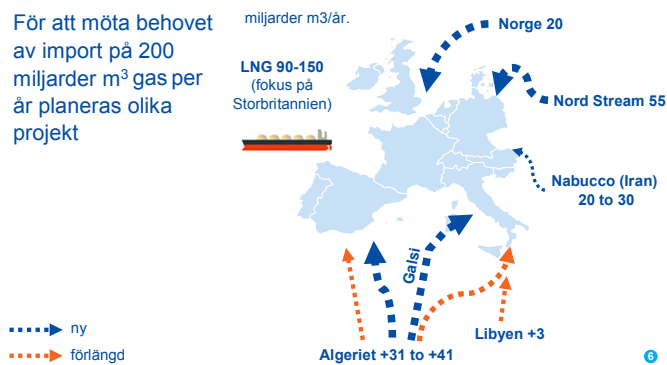
4

Växande behov av gas i Europa

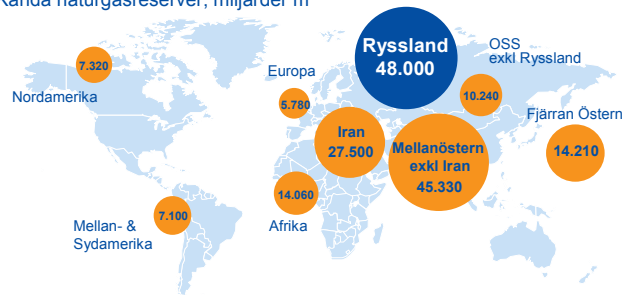
Ytterligare kapacitet nödvändig

För att möta behovet av import på 200 miljarder m³ gas per år planeras olika projekt

Ryssland har världens största gasreserver

Kända naturgasreserver, miljarder m³

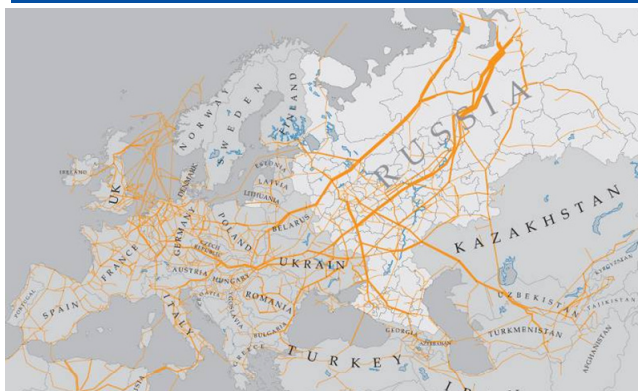

Källa: BP-Statistical Review of World Energy 2005

Totala tillgångar: 179.540 miljarder m³

7

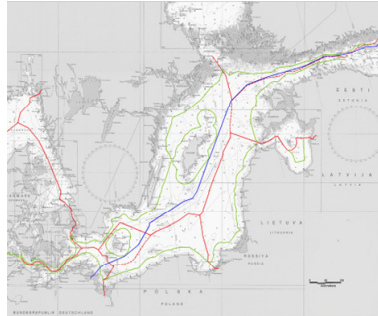
Ytterligare försörjningsledningar till Europa

10

Val av sträckning och förberedelser

- Sträckningen är vald utifrån en kombination av tekniska, miljömässiga och ekonomiska aspekter.
- En heltäckande lämplighetsstudie av alternativa sträckningar under 1997-99
- Den föreslagna sträckningen bedömdes som den mest lämpliga.

12

Dumpningsplatser för ammunition

Undersökningar:

- Arkivstudier,
- Identifiering i fält av dumpad ammunition med magnetometer och akustisk profilograf,
- Provtagning av botten sediment och vatten nära botten för kemisk analys,
- Visuell identifiering av dykare.

Anläggning:

- Konventionell ammunition kommer att flyttas ut ur byggzonen eller förstöras.
- Kemisk ammunition skall undvikas eller flyttas ut ur byggzonen

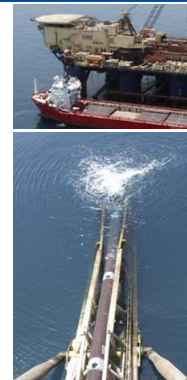
Alla arbeten ska ske i samråd med berörda nationella myndigheter

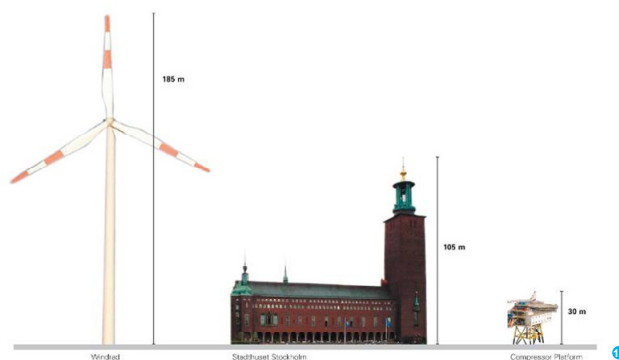
13

Beprovd teknologi

- Två rörledningar; den första läggs 2010 och den andra 2012.
- Gasledningar med ytterdiameter på 1220 mm och tryck på upp till 220 bar
- 1200 km lång gasledning utan kompression mitt på sträckan. En serviceplattform ska byggas för underhåll av gasledningen.
- Total investering på minst 5 miljarder EUR.

Storleksjämförelse - serviceplattform

Serviceplattform 1 km

Serviceplattform 5 km

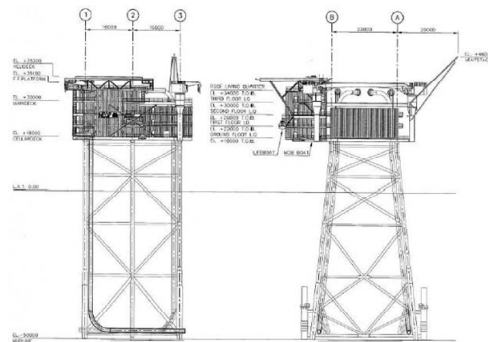

Serviceplattform 10 km

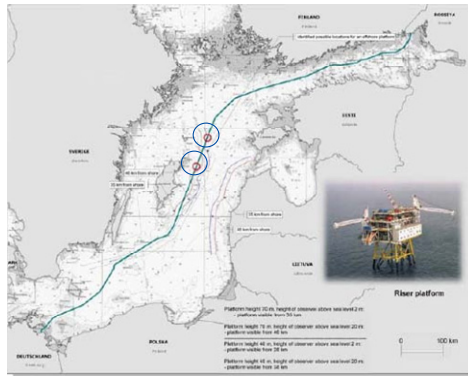
18

Serviceplattform

19

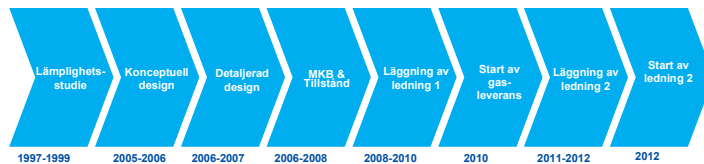
Sträckning

Tidplanen stämmer med EU:s behov av gas

Miljöstudier i fält är på gång

Omfattande miljökonsekvensbeskrivning planeras vara klar till hösten 2007

MKB-processen

- Underrättelseprocess enligt Esbokonventionen (Naturvårdsverket ansvarig myndighet)
- Samråd med berörda myndigheter, organisationer och allmänhet (bolaget ansvarar)
- Kompletterande miljöundersökningar
- Slutlig MKB inkl förslag till skyddsåtgärder lämnas in tillsammans med ansökan till ansvarigt departement
- Kungörelse av ansökningshandlingar
- Regeringen meddelar erforderliga tillstånd med villkor
- Miljöövervakning genom kontrollprogram

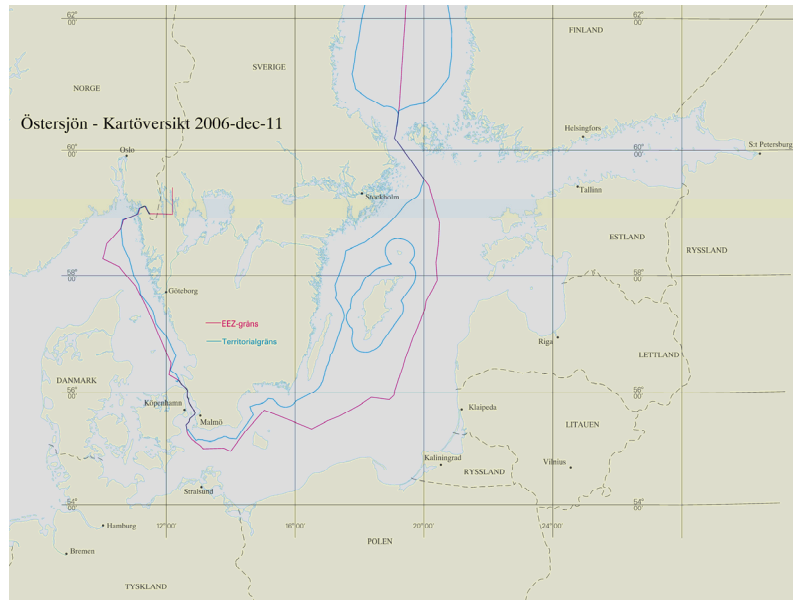
Slutsatser

- Nord Stream är ett viktigt projekt för att säkerställa energiförsörjningen i Europa. Projektet är en del av EU:s strategi att bygga transeuropeiska nätverk (TEN)
- Produktion och drift av gasledningen är ett kommersiellt projekt som berör flera länder.
- Vi välkomnar en öppen och konstruktiv dialog om projektets alla aspekter. En grundlig, heltäckande och transparent miljökonsekvensbeskrivning kommer att genomföras.

Bilaga 2

Bild som visades av Carl Henrik Ehrenkrona, rättschef i Utrikesdepartementet, under hans presentation vid den offentliga utfrågningen om en gasledning i Östersjön

Bilaga 3

Bilder som visades av Magnus Blücher, kansliråd vid Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets rättsenhet, under hans presentation vid den offentliga utfrågningen om en gasledning i Östersjön

Tillståndsprövning enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

**Offentlig utfrågning arrangerad av
miljö- och jordbruksutskottet och
utrikesutskottet den 12 december 2006**

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon

- Projektet omfattas av Esbo-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gräns-överskridande sammanhang.
- För uppförande och användning i kommersiellt syfte av anläggningar inom den ekonomiska zonen krävs tillstånd av regeringen.
- En ansökan om tillstånd kommer att handläggas av Miljödepartementet.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

6 § lagen om Sveriges ekonomiska zon

- Vid prövningen av tillstånd skall bestämmelserna i 2 - 4 kap., 5 kap. 3 § och 16 kap. 5 § miljöbalken tillämpas.
- En miljökonsekvensbeskrivning ska ingå i en ansökan om tillstånd.
- I fråga om förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag gäller 6 kap. miljöbalken.

Miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är dels att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en verksamhet kan medföra, dels att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken

- Verksamhetsutövaren skall samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda.
- Om verksamheten skall antas medföra en betydande miljöpåverkan skall samråd ske även med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll

- Miljökonsekvensbeskrivningen skall, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 6 kap. 3 § miljöbalken.
- Om verksamheten skall antas medföra en betydande miljöpåverkan ställs ytterligare krav på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Hur handläggs en ansökan om tillstånd

- Kontroll av att ansökningshandlingarna samt miljökonsekvensbeskrivningen är fullständiga.
- Om ansökan bedöms vara ofullständig kan Regeringskansliet kräva att den kompletteras.
- Ansökan remitteras till berörda myndigheter och organisationer.
- Sökandens bereds möjlighet att bemöta inkomna synpunkter och slutföra sin talan.
- Gemensam beredning inom Regeringskansliet av beslut.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Ett eventuellt tillstånd ska förenas med villkor

- Om regeringen meddelar ett tillstånd till verksamheten enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon så skall det förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt såsom att
- skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter,
- främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser
- samt trygga säkerheten.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Ett eventuellt tillstånd ska förenas med villkor

- Om regeringen meddelar ett tillstånd till verksamheten enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon så skall det förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt såsom att
- skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter,
- främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser
- samt trygga säkerheten.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Regeringens praxis

- Regeringen har vid ett tillfälle beviljat tillstånd enligt 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon.
- Den 29 juni 2006 lämnade regeringen Sweden Offshore Wind AB tillstånd att inom ett område vid Kriegers Flak i södra Östersjön uppföra och driva en gruppstation för vindkraft med högst 128 vindkraftverk.
- Det ärendet tog 18 månader att handlägga i Regeringskansliet.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Exempel på remittering

- Ansökan om tillstånd avseende vindkraftverken vid Kriegers flak remitterades till 46 remissinstanser.
- Här ingick bl.a. Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Krisberedskaps-myndigheten, Statens räddningsverk, Kustbevakningen, Riksantikvarieämbetet, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Statens geotekniska institut (SGI), Boverket, Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges Ornitologiska Förening, Sveriges Fiskares Riksförbund, Sveriges Yrkesfiskares ekonomiska förening (SYEF) och berörda länsstyrelser och kommuner

2004/05:RFR1	TRAFIKUTSKOTTET Transportforskning i en föränderlig värld
2004/05:RFR2	NÄRINGSUTSKOTTET Statens insatser för att stödja forskning och utveckling i små företag Rapport till riksdagens näringsutskott
2004/05:RFR3	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Nationella minoriteter och minoritetsspråk
2004/05:RFR4	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets offentliga seminarium om skattekonkurrensen den 15 mars 2005

2005/06:RFR1	JUSTITIEUTSKOTTET Brottsskadeersättning och skadestånd på grund av brott. Undersökning av skillnader mellan beslutad brottsskadeersättning och av domstol sakprövat skadestånd
2005/06:RFR2	JUSTITIEUTSKOTTET Särskild företrädare för barn Uppföljning om tillämpningen av lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn
2005/06:RFR3	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Förutsättningarna för småskalig livsmedelsproduktion – en uppföljning
2005/06:RFR4	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Regeringsmakt och kontrollmakt. Offentligt seminarium tisdagen den 15 november 2005 anordnat av konstitutionsutskottet
2005/06:RFR5	KULTURUTSKOTTET Statsbidrag till teater och dans En uppföljning av pris- och löneomräkningens konsekvenser
2005/06:RFR6	UTRIKESUTSKOTTET Utrikesutskottets uppföljning av det multilaterala utvecklingssamarbetet
2005/06:RFR7	TRAFIKUTSKOTTET Sjöfartsskydd En uppföljning av genomförandet av systemet för skydd mot grova våldsbrott gentemot sjöfarten
2005/06:RFR8	UTRIKESUTSKOTTET Vår relation till den muslimska världen i EU:s grannskapsområde
2005/06:RFR9	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om elmarknaden den 18 maj 2006

2006/07:RFR1 FINANSUTSKOTTET

En utvärdering av den svenska penningpolitiken 1995–2005